

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний аграрний університет
Кафедра міжнародних економічних відносин та маркетингу

Дипломна робота
освітнього ступеня магістр

на тему: **«МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ ФОНД, ЙОГО ПРИЗНАЧЕННЯ,
РОЛЬ В ФІНАНСОВІЙ ПІДТРИМЦІ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК КРАЇН
СВІТУ»**

Виконав: студент 2 курсу, групи Мев-61

Ксенжик Назар Олександрович

напряму підготовки 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 292 «Міжнародні

економічні відносини»

Керівник: Линдюк А.О.

(Прізвище та ініціали)

Рецензент: _____

(Прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. Історико-економічні передумови створення та роль Міжнародного валютного фонду в розвитку національних економік	9
1.1. Становлення та динаміка розвитку МВФ	9
1.2. Функціонально-організаційна структура МВФ	15
1.3. Механізми фінансування та кредитування, що використовуються МВФ	21
РОЗДІЛ 2. Оцінка впливу Міжнародного валютного фонду на національні економіки країн світу	29
2.1. Аналіз основних напрямків діяльності МВФ за сучасних умов	29
2.2. Оцінка позитивних сторін впливу МВФ на національні економіки	40
2.3. Негативний вплив МВФ на світовий фінансовий ринок	43
РОЗДІЛ 3. Вдосконалення діяльності Міжнародного валютного фонду з метою фінансової підтримки національних економік	49
3.1. Перспективи та прогнози розвитку МВФ	49
3.2. Розробка рекомендацій щодо вдосконалення діяльності МВФ	56
РОЗДІЛ 4. Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	62
4.1. Аналіз небезпечних і шкідливих чинників на підприємстві	62
4.2. Розрахунки штучного освітлення в бухгалтерії підприємства	65
4.3. Техніка безпеки при використанні кондиціонування приміщення	67
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	72
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК	75

АНОТАЦІЯ

У роботі розглядаються історико-економічні передумови створення Міжнародного валютного фонду та його роль в розвитку національних економік. Досліджено функціонально-організаційну структуру МВФ. Деталізовано механізми фінансування та кредитування, що використовуються Фондом. Проаналізовано основні напрямки діяльності МВФ за сучасних умов. Проведено оцінку позитивних та негативних сторін впливу МВФ на національні економіки. Вивчено питання охорони праці на підприємствах. Напрацьовано стратегічні напрямки діяльності Міжнародного валютного фонду з метою фінансової підтримки національних економік. Розроблено рекомендації щодо вдосконалення діяльності МВФ.

Ключові слова: Міжнародний валютний фонд, квота, національна економіка, валюта, спеціальні права запозичення.

ANNOTATION

The paper considers the historical and economic preconditions for the creation of the International Monetary Fund and its role in the development of national economies. The functional and organizational structure of the IMF is studied. The financing and lending mechanisms used by the Fund are detailed. The main directions of the IMF activity under modern conditions are analyzed. The positive and negative sides of the IMF's impact on national economies have been assessed. The issue of labor protection at enterprises has been studied. Strategic directions of the International Monetary Fund's activity for the purpose of financial support of national economies have been worked out. Recommendations for improving the activities of the IMF have been developed.

Key words: International Monetary Fund, quota, national economy, currency, special drawing rights..

УДК 339.732.4:339.94(477)

Ксенжик Н.О. Міжнародний валютний фонд, його призначення, роль в фінансовій підтримці національних економік країн світу. – Дипломна робота. Кафедра міжнародних економічних відносин та маркетингу. – Дубляни, ЛНАУ, 2022.

74 с. текст., 4 частини, 7 рис., 3 табл., 40 літературних джерела.

У кваліфікаційній роботі розглянуто історико-економічні передумови створення Міжнародного валютного фонду та його роль в розвитку національних економік. Досліджено функціонально-організаційну структуру та механізми фінансування і кредитування МВФ.

Проаналізовано основні напрямки діяльності Міжнародного валютного фонду за сучасних умов. Проведено оцінку позитивних та негативних сторін впливу МВФ на національні економіки. Вивчено питання охорони праці на підприємствах.

Напрацьовано стратегічні напрямки діяльності Міжнародного валютного фонду з метою фінансової підтримки національних економік. Розроблено рекомендації щодо вдосконалення діяльності МВФ.

ВСТУП

Політичні чинники, динаміка та нові виклики у світовій економіці визначають її трансформацію, вимагають постійного удосконалення діяльності міжнародних економічних організацій.

Для світових фінансових інститутів як різновиду міжнародних економічних організацій характерні загальні риси: зміцнення міжнародних економічних зв'язків, розвиток співробітництва учасників та узгодження їх інтересів, збір інформації та статистики, науково-дослідна діяльність, моніторинг проблем та викликів, якими стикається світова економіка, формування майданчиків для них обговорення, розробка рекомендацій щодо їх подолання. Варто зазначити, що крім позитивних аспектів, Міжнародний валютний фонд має негативні сторони.

Слід зазначити, що сфера кредитування МВФ зосередилася, головним чином, на країнах, що розвиваються, та країнах з перехідною економікою, до яких належить Україна. Стосовно економічно розвинутих країн, то вони майже не використовують кредитних можливостей Фонду, вважаючи його вимоги в багатьох випадках неприйнятними. Важливим напрямом діяльності Фонду є також надання технічної допомоги державам, які потребують вирішення валютно-фінансових проблем в їх широкому значенні.

З огляду на різні причини співробітництво України з МВФ характеризується неоднозначними наслідками. З одного боку, виходячи з того, що кредитування Фондом здійснюється на найбільш пільгових умовах, порівняно з іншими зовнішніми позичальниками, Україна використала співробітництво з ним для створення основоположних засад ринкової економіки, зокрема реорганізації банківської системи, отримання ресурсів для структурної перебудови економіки та подальшого розвитку ринкових інститутів. З іншого боку, вимоги Фонду для отримання кредитів, у тому числі і для України, мають стандартний зміст і не враховують рівня розвитку та особливостей національної економіки.

Необхідно однак зазначити, що Україна не використала всі можливості ефективного співробітництва з МВФ для розвитку своєї валютно-фінансової системи внаслідок нестабільної ситуації, а також економічної кризи, що властиво країні протягом останніх років. Проблеми виникають також внаслідок неналежного виконання Україною своїх зобов'язань перед МВФ, зокрема, щодо гармонізації її законодавства відповідно до правил Фонду. Стан економіки країни значно погіршився також у зв'язку з спровокованими Росією подіями в Криму та російсько-українською війною на Сході України.

У зв'язку з цим актуального значення набуває, дослідження міжнародно-правових аспектів діяльності МВФ, яке передбачає вивчення ряду теоретичних і практичних проблем, пов'язаних з визначенням специфіки та правового статусу діяльності МВФ та регламентації його відносин з державами-членами зокрема і в умовах пандемії спричиненої поширенням COVID-19.

Важливим також є аналіз діяльності та визначення тенденцій розвитку МВФ з метою отримання загального усвідомлення проблем, що в свою чергу є підґрунтям для подальших досліджень на меті яких є підвищення ефективності його діяльності, скоординованої з валютно-фінансовими системами національних економік країн світу.

Також доцільною є робота на розробкою шляхів покращення співпраці між МВФ та Україною, зокрема, пропозицій щодо регулювання відносин, як двох суб'єктів міжнародного права, так і нормативно-правового регулювання використання зовнішніх позик в системі українського законодавства.

Огляд літератури з теми дослідження. Дослідження історії, правового статусу та діяльності МВФ проводили ряд авторів, це, зокрема: С. Я. Боринець, В. А. Василенко, В. Н. Денисов, О. О. Харчук, Дж. Голд, Д. Дрісколл, В. Ебке, Х. Кельзен, Є. Краас, М. Медіна, Д. Мітрані, К. Наді, П. Пескаторе, В. Моравецький та ін. Істотний внесок у розробку проблемних питань діяльності об'єкта дослідження, зокрема, зробили Р. Стоун, Дж. Стігліц, Дж. Грей, Д. Кейнс та інші. Питанням співробітництва України та

МВФ займалися С. М. Аржевітін, В. І. Фурман, б А. О. Підгірняк, Я. С. Паламар, А. В. Лабунська, А. С. Марина, проте, слід зазначити що дослідження цих авторів охоплюють лише певні періоди співпраці.

Мета роботи полягає у розгляді позитивної та негативної ролі МВФ у розвитку світового фінансового ринку щодо його призначення, ролі в фінансовій підтримці національних економік країн світу та розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності МВФ.

Для досягнення цієї мети роботи необхідно вирішити наступні завдання:

- вивчити історію становлення та динаміку розвитку МВФ;
- проаналізувати функціонально-організаційну структуру МВФ;
- розглянути механізми фінансування та кредитування, використовувани МВФ;
- провести аналіз основних напрямів діяльності МВФ в сучасних умовах;
- здійснити оцінку позитивних сторін діяльності МВФ у різних країнах;
- визначити негативний вплив МВФ на світовий фінансовий ринок;
- позначити перспективи та прогнози розвитку МВФ;
- розробити рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності МВФ.

Об'єктом дослідження є комплекс міжнародних економічних та правових відносин, що стосуються діяльності МВФ з метою підтримки національних економік країн світу. **Предметом дослідження** є принципи та норми, що регулюють діяльність МВФ у фінансовій підтримці національних економік країн світу.

Теоретична значимість дослідження полягає у критичному осмисленні тенденцій та перспектив розвитку МВФ.

Практичне значення дипломного дослідження у тому, що отримані результати (висновки, пропозиції, рекомендації) можуть бути використані у роботі вітчизняних організацій, які беруть участь у розробці національної антикризової та стабілізаційної стратегії. Дане дослідження також може бути використано в навчальному процесі, для курсів з міжнародних валютно-

фінансових та кредитних відносин, міжнародних економічних відносин та міжнародної економіки.

Методологія та методи дослідження. Методологічною основою дослідження є системний та аналітичний підходи до вивчення об'єкта дослідження, а також наступна сукупність методів: порівняльний аналіз, аналогія, абстрагування, історичний та логічні методи. За виконання випускної кваліфікаційної роботи були використані такі методи дослідження, як аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, узагальнення, методи економічного аналізу. Інформаційною базою до даної роботи послужили вітчизняні та зарубіжних авторів; матеріали періодичних видань.

Інформаційна база роботи. Статистичну і фактологічну основу дослідження складають Угода про створення МВФ, Статут МВФ, щорічні аналітичні звіти МВФ, Меморандуми про співпрацю України та МВФ, нормативні документи, статистичні публікації і огляди Національного банку України.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ТА РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ В РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК

1.1. Становлення та динаміка розвитку МВФ

Економічна взаємодія країн на світовій арені протягом всієї її історії ніколи не була простою і однозначною. Кожна країна прагнула і буде прагнути зміцнити свої позиції і захищати свої національні інтереси.

У той же час, зростаюча взаємозалежність національних економік робить обов'язковим координацію зусиль для вирішення проблем, які мають глобальний характер. Таким чином, Велика депресія, що спричинила уповільнення економічного розвитку промислово розвинених країн, підштовхнула країни, щоб захистити власну економіку, накласти досить жорсткі обмеження на імпорт товарів, девальвувати національну валюту, накласти певні обмеження на володіння іноземною валютою.

Однак розпорочені зусилля країн щодо збереження своїх золотовалютних резервів не принесли очікуваних результатів. Більш того, відбулося зниження промислового виробництва, і, як наслідок, падіння рівня зайнятості населення, зниження обсягу міжнародної торгівлі. Існувала об'єктивна необхідність подальшого поліпшення міжнародних валютних і фінансових відносин.

За даними дослідників, між 1929 і 1932 роками світовий ВВП впав на 17%. Між 1914 і 1944 роками його обсяг залишався незмінним, і протягом цих трьох десятиліть, через два глобальних військових конфлікти, глобальний валовий продукт зріс майже у два рази [14].

Протягом 1930-х років було проведено кілька міжнародних конференцій для вирішення питань світового валютного ринку та міжнародних економічних відносин, але вони не увійшли в успіх. Велика депресія спровокувала нищівний удар щодо світової економіки - між 1929 та

1932 роками цін на сировинні товари по всьому світу знизились на 48 %, а масштаб міжнародної торгівлі впав на 63%.

Однак позитивним результатом Світової кризи 1930-х рр стало усвідомлення нерозривних взаємозв'язку між загальною безпекою та економічним розвитком, а також те, що з розширенням зовнішньоекономічних взаємозв'язків впливу зовнішніх чинників посилює уразливість національних економік.

Стало очевидно, що в політиці ізоляціонізму, торгівлі і валютних воєн більше немає, і переможців не буде. Криза міжнародних валютно-кредитних відносин посилилась у роки Другої світової війни, коли переважною більшістю країн, за винятком США, Швейцарії, Мексики та країн Центральної Америки, було введено валютні обмеження. Світові економічні зв'язки нарешті були розірвані.

У цих умовах роль лідера в розвитку нового світового порядку взяла на себе країна, яка в той час мала швидко зростаючу економіку і найсильніші збройні сили – США. Крім того, над цією проблемою працювали дослідники з Великобританії та інших країн.

На суму не менше 5 мільярдів доларів Стабілізаційний фонд повинен був займатися кредитуванням країн з дефіцитними залишками. Передбачалося, що кожна країна буде платити квоту, розмір якої залежав від соціально-економічного статусу держави, в фіксованій пропорції: 30% в золоті, решта в державних цінних паперах і національній валюті. Згодом кошти, внесені учасниками Фонду, надавалися за певних умов країнам, які відчують фінансові труднощі.

Крім того, згідно з планом Г. Уайта, пропонувалося створити міжнародну грошову одиницю - юніти, що дорівнює 10 доларам США. Що стосується міжнародної резервної валюти, то валютні паритети національних валют були жорстко закріплені. Юніти в свою чергу, був прив'язаний до ціни золота, яка була автоматично зафіксована казначейством в доларах США. Отже, долар фактично став світовими грошима.

У післявоєнний період спустошеній Великобританії загрожувала втрата світового панування, тому головним завданням Д. Кейнса було збереження Лондона як глобального фінансового центру. У вересні 1941 року англійський економіст подав пропозиції міністерству фінансів щодо формування Міжнародного компенсаційного союзу [23]. Усвідомлюючи загрозу поширення економічної депресії, Д. Кейнс вважав за необхідне захистити національну економіку.

З цією метою він вперше запропонував створити Міжнародний кліринговий союз, який мав гарантувати, що гроші, отримані від продажу товарів однієї країни, можуть бути використані для придбання товарів в будь-якій іншій країні. Міжнародний кліринговий союз, згідно з ідеями Д. Кейнса, повинен був випускати власну валюту, курс якої буде встановлюватися по відношенню до золота - банкіра, міжнародного платіжного засобу, одиниці міждержавного врегулювання, в якій можна було б виміряти сальдо зовнішньої торгівлі конкретної країни.

Коливання грошової маси не призведуть до зміни реальної економічної політики, тому передбачалося, що в майбутньому банкір замінить золото як засіб здійснення міжнародних платежів. Отже, курси усіх національних валют будуть виражатися в світових кредитних грошах, банкірах. Розуміючи, що в нинішній ситуації необхідно стимулювати кредиторів, тобто країни з профіцитом держбюджету, вкладати гроші в економіку позичальників, Д. Кейнс наклав ще більшу данину країнам з позитивним балансом.

Якщо в країні є надлишок, що перевищує встановлену квоту, профіцит конфіскується. Таким чином, країни з великими надлишками матимуть великий стимул позбутися від нього, тим самим автоматично покриваючи негативні залишки інших країн. Відповідно до заявленого положення плану Д. Кейнса, цей важкий тягар повинен був бути покладений на Сполучені Штати, єдину країну в Кліринговому союзі з надлишком зовнішньої торгівлі.

Таким чином, план сформульований Д. Кейнсом передбачав утворення гарантованих кредитних механізмів для країн, які мають дефіцитний баланс.

Останні не були зобов'язані здійснювати дефляційні заходи, що призвели до економічної стагнації країни, оскільки країни з великими надлишками мали потужний стимул направляти валютні надходження для покриття боргів інших країн.

Проблема була вирішена шляхом підписання в грудні 1945 року 29 державами Статуту Міжнародного валютного фонду [38].

Основними функціями МВФ було визначено:

- контролювати виконання «кодексу поведінки» в рамках тісної співпраці щодо питань міжнародної кредитно-грошової політики, а також міжнародного платіжного обороту;
- надавати фінансові ресурси країнам-членам МВФ щодо формування їх відповідності «кодексу поведінки»;
- організовувати форуми щодо взаємних консультацій членів МВФ, а також їх співпраці з міжнародних валютно-кредитних проблем.

Перші десятиліття діяльності МВФ дозволили країнам значно поліпшити свою економічну політику, в першу чергу зовнішню торгівлю, що стимулювало зростання міжнародної торгівлі товарами і послугами, а також сприяло згладжуючому економічних циклів змінних бумів і бумів.

Між 1945 і 1971 роками країни-члени МВФ погодилися зберегти свої валютні курси на рівні, який може бути скоригований тільки для виправлення нерівності в платіжному балансі і тільки за згодою МВФ [30]. Ця система, відома як Бреттон-Вудська система, залишалася в силі до 1971 року, коли США призупинили конвертованість долара США в золото.

Після краху Бреттон-Вудської системи члени МВФ були вільні вибирати будь-яку форму обмінної угоди, яку вони хочуть, крім прив'язки своєї валюти до золота. Країни можуть вільно дозволяти своїй валюті вільно плавати, прив'язувати її до іншої валюти, приймати валюту іншої країни або інші методи. Перехід МВФ до плаваючих обмінних курсів полегшив економіці адаптацію до зовнішніх шоків.

З тих пір МВФ був переосмислений великими глобальними економічними кризами по всьому світу. З середини 1970-х років МВФ допомагав багатьом найбіднішим країнам світу, надаючи пільгові кредитні програми. Ці програми з'явилися під час нафтової кризи 1970-х років. Нафтова криза змусила багато країн брати позики у комерційних банків, що призвело до підвищення процентних ставок, а згодом і до міжнародної боргової кризи. Зростання процентних ставок призвело до того, що бідніші країни, що розвиваються, і не є нафтовидобувними країнами, заплатили приблизно 22 мільярди доларів у період між 1978 і 1981 роками.

Фінансова криза продовжувала погіршуватися до 1982 року, коли МВФ координував глобальну відповідь, розуміючи, що ніхто не виграє, якщо країна не зможе погасити свої борги. Ця стратегія заспокоїла початкову паніку; однак вона також підкреслила довгий шлях, необхідний для усунення проблеми.

Першим проблемним моментом, який виник у діяльності МВФ і який спричинив дискусії щодо подальшого функціонування, яке з'явилося на початку 80-х років і було пов'язано із проектами трансформації міжнародної валютно-кредитної системи загалом. Окремі проекти пропонували трансформувати валютний фонд більш демократичною і конструктивною міжнародною фінансовою установою. З плином часу важливість таких питань поступово зменшувалась, проте загроза все одно залишається. Поточні проблеми виходять із реалізації стратегії Міжнародного валютного фонду у багатьох державах.

У крайні роки діяльність Міжнародного валютного фонду часто критикується світовою спільнотою, особливо громадські в країнах, що розвиваються. Справа в тому, що при наданні кредитів на відновлення економічного розвитку МВФ пропонує, зазвичай, приблизно такі ж інструменти, які включають:

- приватизацію крупних підприємств,
- лібералізацію цін та зовнішню торгівлю,

- жорстку монетарну політику щодо стабілізації валюти,
- припинення субсидій збитковим підприємствам,
- мінімізацію дефіциту бюджету завдяки скороченню соціальних програм та підвищенню податкових платежів,
- девальвацію валют.

Досвід багатьох країн свідчить, що зазвичай при виконанні вказаних інструментів не лише не сприяє економічному зростанню, а й, навпаки, спричиняє до падіння зниження обсягів виробництва та посилення соціальних проблем.

Після падіння Берлінської стіни в 1989 році організація стала свідком найбільшого припливу держав-членів з 1960-х років. МВФ надавав важливу можливість країнам від переходу радянського блоку від централізованого планування до ринкової політики. Після кількох років інтенсивних реформ і керівництва МВФ, більшість економік перейшли до статусу ринкової економіки.

У 1997 році азіатська фінансова криза навчила МВФ декільком важливим речам. По-перше, їм потрібно буде приділяти набагато більше уваги слабким сторонам у банківському секторі країн і впливу цих слабкостей на їх макроекономічну стабільність. МВФ також зрозумів, що інституційні передумови для успішної лібералізації міжнародних потоків капіталу були більш складними, ніж вони усвідомили. І, нарешті, МВФ зрозумів, що їм потрібно переглянути, як повинна бути скоригована фіскальна політика під час економічної кризи.

Світовій економічній кризі 2008 року передували великі дисбаланси в глобальних потоках капіталу [25]. Ця фінансова криза виявила крихкість на розвинених ринках. У відповідь на визнання того, що МВФ буде напруженим під час цієї фінансової кризи, кредитні можливості фонду зросли втричі до 750 мільярдів доларів. Вони впровадили різні кредитні політики та гнучкі

кредитні лінії країнам з сильними економічними основами, а також допомагали біднішим, менш розвиненим країнам.

Міжнародний валютний фонд був і залишається квінтесенцією важливого монетарного наріжного каменя міжнародної світової економіки. МВФ несе відповідальність за чимало найбільш всеосяжних і впливових економічних рішень у світі 20-го і 21-го століть. На сьогодні важко уявити сучасну валютну систему держав без згадки про Міжнародний валютний фонд, присутність якого на міжнародному фінансовому ринку є необхідною.

1.2. Функціонально-організаційна структура МВФ

Міжнародний валютний фонд виконує чимало завдань основні з яких передбачають забезпечення стабільності глобальної валютно-фінансової системи, а також систем валютно-обмінних курсів та міжнародних розрахунків, які забезпечують ведення операцій між країнами та їх фізичними та юридичними особами.

Нагляд за економічними процесами. Міжнародний валютний фонд забезпечує підтримку стабільності, а також запобігає кризовим явищам у міжнародній валютній та фінансовим системам. Його завданням також є моніторинг економічних політик країн та регіонів, їх економічних та фінансових змін на основі офіційної системи, яку прийнято називати - нагляд. МВФ надає пропозиції щодо 189 держав-членів, формує заохочувальні заходи, які сприяють економічній стабільності. Міжнародний валютний фонд здійснює систематичний моніторинг глобальних перспектив, фінансових ринків та трансформацій державних фінансів, які публікуються у низці видань щодо перспектив розвитку регіональної економіки.

Фінансова підтримка від Міжнародного валютного фонду сприяє країнам-членам цієї організації необхідний ресурс для вирішення проблем платіжного балансу, зокрема, спільно з МВФ країни розробляють програми стабілізації та фінансової підтримки.

МВФ надає технічну допомогу та проводить навчання кадрів для сприяння державам-членам у зміцненні їх потенціалу для розробки та проведення ефективної політики, включаючи сфери податкової політики та податкового адміністрування, управління видатками, грошово-кредитної та курсової політики, нагляду за банківською та фінансовою системою та її регулювання, законодавчих основ, а також статистики.

Міжнародний валютний фонд емітує міжнародні резервні активи, відомі як спеціальні права запозичення, які можуть доповнювати офіційні резерви країн-членів. Сукупні розподіли становлять приблизно 204 млрд прав запозичень (приблизно 283 млрд доларів США) [6]. Держави-члени МВФ можуть добровільно обмінювати СПЗ на валюту між собою.

Ресурси. До основного джерела фінансових ресурсів МВФ належать квоти держав-членів організації, які загалом відображають відносне становище держав-членів у світовій економіці. Після недавнього набуття чинності Чотирнадцятого загального перегляду квот сукупні ресурси квот становлять приблизно 467 млрд СПЗ, що становить близько 650 млрд доларів США. Крім того, МВФ може вдаватися до тимчасового запозичення з метою доповнення своїх квотних ресурсів. Нові угоди про позики, які можуть забезпечувати Фонду додаткові ресурси у розмірі до 182 млрд СПЗ (близько 253 млрд доларів США) [6], є головним страховим інструментом на випадок недостатності ресурсів за квотами.

Управління та організаційна структура МВФ формувалась багато років і постійно вдосконалювалась. Станом на сьогодні Виконавча рада МВФ, що складається з 24 членів веде повсякденну діяльність МВФ. Спільно 24 члени Ради представляють усі держави, які членами організації. Великі країни, такі як США та Китай, представлені своїми власними директорами, але більшість країн об'єднані у групи, що представляють чотири або більше країн. Сама Велика група складається з 23 країн. Засідання Ради зазвичай відбуваються кілька разів на тиждень, яка веде свою роботу в основному на основі матеріалів, підготовлених керівництвом та персоналом МВФ.

Рада обговорює будь-які питання, від щорічної «перевірки здоров'я» економіки держав-членів до питань економічної політики, що стосуються всієї глобальної економіки. Рада зазвичай ухвалює рішення шляхом консенсусу, але іноді проводиться формальне голосування. Неформальні обговорення можуть проводитися для розгляду у попередньому порядку складних питань політики.

Для ефективної діяльності в умовах глобальної економіки МВФ необхідно набирати на роботу та зберігати Висококваліфіковані міжнародні кадри. У 2015 фінансовому році МВФ ввів нову систему прийому на роботу з метою забезпечення гнучкості та справедливості правил найму нового постійного персоналу та співробітників, працюючих за тимчасовими договорами, та переглянув контрольні показники географічної та гендерної різноманітності персоналу [33].

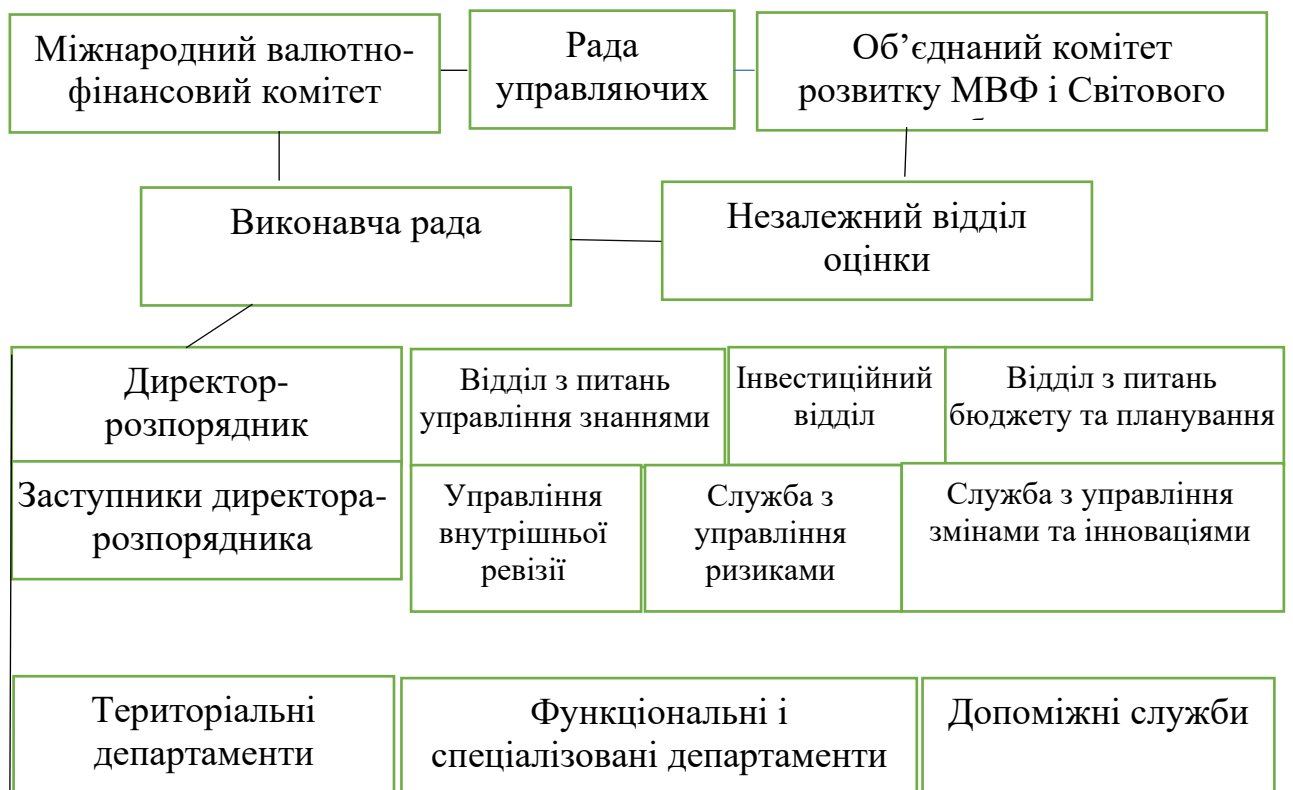

Рис. 1.1 Схема організаційної структури Міжнародного валютного фонду

Розроблено на основі [6].

На 30 квітня 2020 року чисельність фахівців та управлінського персоналу МВФ становила 2156 осіб, а допоміжного персоналу - 455 людей. Загальна чисельність прийнятого нового персоналу (174 особи) 2019 року була близька до рівня 2018 року (176 особи).

Міжнародний валютний фонд залучає економістів з досвідом передових методів аналізу та розробки політики, і у 2020 році він прийняв на роботу 27 випускників провідних університетів у рамках своєї програми підготовки економістів (ПЕ) та 56 досвідчених економістів, що знаходяться в середині кар'єрного шляху. Дві третини найнятих досвідчених фахівців склали макроекономісти, а решту — експерти з податково-бюджетної політики та фінансового сектора.

У 2020 році було прийнято 490 співробітників тимчасовим договором, на 3 відсотки більше, ніж у 2019 році. В відповідно до поставленої мети більш дієвої підтримки роботи економістів було найнято 56 референтів-дослідників, що становило третину всього тимчасового допоміжного персоналу. У 2019 році шість співробітників із трьох країн брали участь у програмі найму спеціалістів, які фінансуються із зовнішніх джерел (СФВ). СФВ була створена з метою надання посадовим особам державного сектора із країн-членів у кількості до 15 осіб можливості отримати дворічний досвід роботи у МВФ.

Витрати фінансуються державами членами у вигляді Багатостороннього трастового фонду. МВФ прагне забезпечувати різноманітність персоналу з географічному регіону, статі та освіти, але ще не всі проблеми вирішено. На кінець квітня 2020 року 147 із 188 держав-членів МВФ були представлені у складі персоналу.

Прийняті працювати громадяни країн недостатньо представлених регіонів становили 43 відсотки всього зовнішнього найму спеціалістів у 2019 року. Більше половини прийнятих у ПЕ в 2019 році були недостатньо представлених регіонів. Частка жінок на ПЕ залишалася лише на рівні 36 відсотків, а серед прийнятих на роботу економістів зі стажем – 25 відсотків.

Протягом року було вжито низку заходів для забезпечення ширшого участі персоналу у формуванні робочого середовища. Програма підвищення кваліфікації була доповнена новою оцінкою знання різних культур, та було впроваджено програму групового наставництва, орієнтовану на співробітників категорії фахівців із недостатньо представлених регіонів.

У доповіді з питань різноманітності та інтеграції 2020 року були переглянуто регіональні та гендерні контрольні показники на 2025 рік. У контрольних показниках основна увага приділяється регіонам, де потреба у покращенні ситуації найбільша — це співробітники категорії спеціалістів з країн Африки на південь від Сахари, Близького Сходу та Центральної Азії, Східної Азії, а також керівники жінки. Через значний прогрес і великий резерв кадрів з країн з перехідною економікою контрольні показники для цих країн були скасовано.

У 2022 році планувались подальші заходи для включення цілей різноманітності та інтеграції у кадрову політику та забезпечення високої ступеня підзвітності за реалізацію нових контрольних показників 2025 рік [6]. У 2020 році за одним із заступників директора-розпорядника вперше було закріплено функцію керівника адміністративних служб (РАС), з тим щоб посилити увагу до внутрішнього операційного та адміністративного управління.

Заробітна плата директора-розпорядника затверджується Радою керуючих. Її рівень щорічно коригується на основі індексу споживчих цін у Вашингтоні, округ Колумбія. З урахуванням посадових обов'язків кожного члена керівництва станом на 1 липня 2020 року структура заробітної плати керівництва була такою:

- директор-розпорядник: 492690 дол. США;
- перший заступник директора-розпорядника: 428410 дол. США;
- заступники директора-розпорядника: 408020 дол. США [39].

На нашу думку, дієвість організації підтримують дві важливі сильні сторони управлінської структури Фонду.

По-перше, це компактна структура управління, що складається з одного директора розпорядника та трьох його заступників, які у тісному контакті з керівними співробітниками управляють організацією. Ця структура робить можливим швидкий обмін інформацією та полегшує централізований контроль над установою, що забезпечує його адаптованість при збереженні значною мірою послідовності у його діях.

По-друге, ключові характеристики управлінської структури МВФ дозволяють йому швидко реагувати, виконуючи свою функцію «пожежника», коли якась країна стикається з кризою платіжного балансу чи фінансовою кризою.

Керівництво, спираючись на персонал, встановило чітко встановлений порядок дій для підготовки програм використання ресурсів Фонду державами-членами: воно оцінює проблеми, розробляє і погоджує умови, що пред'являються та координує надання фінансової допомоги з іншими кредиторами. Доповіді персоналу містять довідкову інформацію для розгляду та затвердження Виконавчою радою пакетів фінансових заходів та забезпечення широкої підтримки з боку держав-членів. Управління цим процесом зазвичай здійснюється швидко і послідовно, що можливо завдяки жорсткому та централізованому контролю над персоналом та його діяльністю. Щодо цього МВФ позитивно виділяється з-поміж інших міжнародних організацій.

У ході аналізу було помічено ще два недоліки. По-перше, участь міністрів у роботі Фонду є слабкою, крім випадків системної кризи або прийняття рішень щодо питань політики. Ключові функції, що вимагають сильного зацікавленого ставлення сторони політичних кіл, наприклад, визначення головних цілей Фонду, здійснення нагляду на високому рівні, не користуються великою увагою. Більше того, політичне керівництво на високому рівні здійснюється за рамками формальної управлінської структури Фонду, головним чином, через різні неформальні об'єднання країн.

По-друге, відсутній чіткий поділ відповідальності між керівництвом та Виконавчою радою або, у деяких випадках, між Виконавчою радою та МВФ. Дублювання роботи в одних областях та прогалини в інших знижують дієвість та ефективність та підривають підзвітність. У Статтях угоди МВФ не проводиться чіткої розмежування обов'язків Виконавчої ради та керівництва у щодо діяльності МВФ, і тому не ясно, у чому полягає «управління та контроль», а що буде вважатися надмірним мікроуправління. Крім того, деякі члени Виконавчої ради незадоволені роллю МВФ, особливо лише на рівні заступників, у забезпеченні стратегічного управління.

1.3. Механізми фінансування та кредитування, що використовуються МВФ

Механізми фінансування та кредитування мають важливе значення в діяльності Міжнародного валютного фонду, оскільки він, на відміну від, наприклад, Світового банку чи банки реконструкції та розвитку по суті є сховищем коштів у валютах країн членів та частини їх резервів в іноземній валюті. МВФ використовує цей пул валютних коштів та резервних активів для кредитування державам-членів, що стикаються з економічними труднощами, які вказує на їх зовнішній платіжний баланс.

МВФ організовано на зразок акціонерного підприємства. Що свідчить про те, що капітал Фонду складається із внесків держав-членів, що виробляються ними за підпискою. Кожна країна має квоту, виражену в СПЗ. Квота – це стандартна схема функціонування міжнародних економічних організацій, оскільки вона зручніша і зрозуміла для країн-учасниць. Вона формує:

- 1) сумарну кількість підписок капіталу МВФ;
- 2) можливість використання для власних цілей ресурси Фонду;
- 3) суму одержаних країною-членом СПЗ при їх черговому розподіл;
- 4) кількість голосів, які країна має у Фонді, про що мова йшла вище.

Спочатку встановлення розмірів квот мало здійснюватися за досить складною арифметичною формулою: сума 2 % національного доходу 1940 р., 5 % золотовалютних резервів на липень 1943 р., 10 % середньої вартості імпорту 1934-1938 років та 10 % максимальної вартості експорту множилася на середнє відсоткове відношення експорту до національного доходу за 1934 – 1938 років [2].

Насправді ця формула виявилася не застосовною, оскільки багато країн не змогли надати Цілком необхідні дані. Тому компоненти формули неодноразово змінювалися.

За сучасних умов величина квот розраховується на основі даних про економіку країни. Країнам, які вступають у Міжнародний валютний фонд, розмір квот співставляється із квотами країн, які мають аналогічні параметри економік. Розмір квоти розглядається Директоратом, який передає резолюцію про прийняття до Ради управляючих. Опісля затвердження резолюції Радою керуючих країна-кандидат підписує установчу угоду і стає членом Фонду.

Відповідно Бреттон-Вудській угоді країна-член МВФ повинна зробити внесок до статутного капіталу Фонду 25 % квоти еквівалентом золота або долару США чи 10 % її офіційних золотовалютних резервів, а решту - у національній грошовій одиниці. Після прийняття Ямайської угоди, країни-учасниці були звільнені від необхідності здійснювати внески у золоті. На сьогодні застосовувана «золота частка» формування капіталу Міжнародного валютного фонду сплачується країною-учасницею у резервних активах, до яких належать спеціальні права запозичення та вільно-конвертовані валюти інших країн, які є членами Фонду й обрані ним за взаємної згоди.

Зазначимо, що Рада управляючих встановлює співвідношення між внесками країн-учасниць у капітал Фонду в резервних активах, а також національних валютах. Але, як сформульовано у Статуті Фонду, загалом не дозволено встановлення величини оплати у резервних активах розмір яких є вищим 25 % квоти країни-члена МВФ. В аналогічний спосіб прийнято використовувати і збільшення розміру квот. Частина внеску у національній

валюти країн-учасниць, що не є необхідною МВФ задля поточних операцій, надається країною у формі безпроцентних зобов'язань, що не повертаються, є оплачуваними на вимогу Міжнародного валютного фонду на основі їх номінальної вартості. Усі фінансові ресурси у національній валюті, передаються МВФ на основі підписки на капітал Фонду, які зберігаються на рахунках центральних банках відповідних країн-членів.

Зміни розмірів квот визначає ступінь впливовості країни-учасниці на загальну діяльність Фонду, отже загальна трансформація квот щодо провідних країн супроводжувались змінами їх ролі в ієрархії країн-учасниць Міжнародного валютного фонду.

Таким чином, в результаті перегляду квот сталося помітне перерозподіл сил серед п'яти провідних країн – членів, які мають найбільші квоти. З кожним переглядом відбувається посилення позицій Японії та ФРН, які в результаті вийшли на друге та третє місце, у той час як Великобританія та Франція перемістилися на четверте з другого та третього відповідно. Проте загалом збільшення ресурсів МВФ суттєво відстає від росту загального світового Валового внутрішнього продукту та ще й суттєвішою від динаміки обсягів міжнародних платежів щодо поточних операцій.

На сьогодні проблема перегляду квот та, відповідно, кількості голосів, що має у своєму розпорядженні країна-учасниця при голосуванні у МВФ одне із найгостріших питань щодо реформування діяльності Фонду згідно розстановки сил, що набули інших форм у світовій економіці. Попри те, що нинішній капітал Фонду має значний обсяг, який є реальним щодо надання кредитів країнам-учасникам, що задіяно не весь капітал Фонду, а тільки порівняно обмежене коло валют, що включаються менеджментом Міжнародного валютного фонду до квартального операційного бюджету. Це є валюти держав-учасниць Фонду, стан платіжних балансів і міжнародних резервів які визнаються МВФ дуже міцним.

Перелік валют, які використовуються для укладання кредитних угод постійно переглядається при зміні ситуації у країнах-емітентах цих валют.

Основний ресурс операційного бюджету формують кошти у валютах, які у Фонді прийнято називати «вільно використовувані валюти», зокрема, долар США, японська ієна, євро, британський фунт стерлінгів. Саме тому Міжнародний валютний фонд поповняє своїх ресурси позиковими коштами. Додатково до власного капіталу Фонд залучає також і позикові кошти. Згідно з цим країни, які входять до «групи десяти», або центральні банки Бельгії, Великобританії, Італії, Канади, Німеччини, Нідерландів, Сполучених Штатів Америки, Франції, Швеції та Японії уклали з МВФ Генеральні угоди щодо позик набули чинності з 24 жовтня 1962 року. У 1964 р. до цих банків як асоційований член приєднався Швейцарський національний Банк, який із квітня 1984 р. є повноправним членом. Генеральні угоди про позики передбачають відкриття країнами-членами МВФ або їх центральними банками кредитних ліній, які діють на постійно поновлюваній основі на суму до 6,5 млрд. дол США (СПЗ 8,8 млрд. дол США). Зазначимо, що Фондом використовуються ці кошти лише для запобігання або усунення занепаду міжнародної валютної системи [14]. Тобто. кредити, які отримують країни по лінії Генеральних угод запозичень, не повинні слугувати регулярним джерелом покриття значних дефіцитів платіжних балансів, спричинених дефіцитом торговельного балансу, урядовими витратами закордоном та іншими платежами за поточними операціями. Генеральні угоди запозичень спочатку були ув'язнені на чотири роки, а потім стали продовжуватись кожні п'ять років.

У ході чергового перегляду в грудні 1983р. учасники ГУЗ домовилися збільшити ліміти кредиту до 17 млрд. СПЗ (близько 24 млрд. дол США). З цими угодами пов'язана також досягнута 1983р. домовленість із Саудівською Аравією про кредитну лінію на аналогічних умов у сумі 1,5 млрд. СПЗ (2,1 млрд. дол США) [14].

У 1978 р. Фонд використав кошти Генеральних угод запозичень для фінансування вилучення резервної частки США. Усього ресурси Генеральних угод запозичень використовувалися більше десяти разів.

Необхідність збільшення кредитних ресурсів спонукала Фонд у 80-ті рр. звернутися до джерел позикових коштів задля посилення його фінансової бази. Вони залучаються не лише як багатосторонній механізм, а й на двосторонній базі. При тому Фонд отримував позики у казначействах або центральних банках ряду країн, до яких відносимо Австралію, Бельгію, Великобританію, Ірландію, Фінляндію, Саудівську Аравію, Швейцарію та Японію, а також Банк міжнародних розрахунків.

Попри того, що Статут Міжнародного валютного фонду дозволяє здійснювати запозичення у приватних банків проте до сьогодні Фонд ще не здійснював таких операцій.

Відзначимо, що в різні періоди Міжнародний валютний фонд використовує різноманітні механізми для запобігання поширення кризових явищ. Так, у середині 1990-х рр. мексиканська фінансова криза охопила також і Аргентину та Бразилію у зв'язку з чим різко зросла потреба у ресурсах. Власне тоді група семи промислово розвинених країн запропонувала подвоїти кредитний потенціал у межах Генеральних угод запозичень. Як наслідок цих переговорів Виконавча рада МВФ у 1997 році погодила Нові угоди про позики, учасниками яких виступили 25 країн або їх центральних банків. Окрім попередніх країн та учасників до Нових угод було долучено Австралію, Австрію, Валютне агенція Гонконгу, Данію, Іспанію, Кувейт, Люксембург, Малайзію, Сінгапур, Сверіхс Ріксбанк, Таїланд, Фінляндію та Південну Корею. Отже, кількість учасників Нових угод про позики відображає мінливий характер глобальної економіки.

Відповідно до угод, які набули чинності 1998 року МВФ за необхідності може отримувати від країн кошти в сумі близько 47 млрд. дол. США. Зазначимо, що Нові угоди не замінюють собою Генеральних угод запозичень. Проте, максимальна можлива сума коштів, які є доступними Фонду в межах цих обох механізмів, повинна бути загалом 47 млрд. дол. США [34].

У разі виникнення потреби у забезпеченні МВФ додатковими ресурсами Нові угоди запозичення виступають як перше за черговістю та головне за обсягом джерело такого плану ресурсів. Учасники Нових угод запозичення щорічно проводять наради, коли відбуваються сесії Ради керуючих Міжнародного валютного фонду з приводу питань функціонування кредитного механізму, макроекономічного та соціального розвитку, стану національних та світових грошових ринків та інших, що впливають на стабільність глобальної фінансової системи.

Міжнародний валютний фонд для видачі кредитів використовує власні або запозичені кошти, а тому у його кредитній діяльності практикують два поняття:

- угоди - надання валютних коштів країнам із власних ресурсів;
- операції - надання послуг із допомогою позичкових коштів.

Варто зазначити, що процес управління власними та залученими фінансовими коштами проводиться відокремлено. Фонд здійснює кредитні операції та угоди виключно із офіційними органами, до яких відносять казначейства, міністерства фінансів, стабілізаційні фонди, центральні банки. Якщо країні потрібна іноземна валюта, то вона купує або здійснює інше запозичення іноземної валюти за рахунок обміну на еквівалентну суму у національній валюті, що зараховується для цього МВФ центральному банку потребуючої країни. Сучасна діяльність Міжнародного валютного фонду, яка пов'язана із кредитуванням реалізовується шляхом здійснення кількох видів звичайного, спеціального та пільгового фінансування. За методології МВФ ці види фінансування називаються механізмами.

Звичайні механізми – це є механізми, фінансування яких відбувається за рахунок власних ресурсів МВФ, які зберігаються на Рахунку загальних ресурсів.

Спеціальні механізми – механізми, які є створеними для розширення масштабності та вдосконалення структури кредитних операцій Міжнародного валютного фонду. Вони відрізняються за цілями, умовами і

вартістю кредитних ресурсів. Отримання коштів країнами-членами МВФ за рахунок спеціальних механізмів є доповненнями до їх кредитних часток. Зазвичай, фінансування у рамках спеціальних механізмів здійснюється за рахунок власних коштів МВФ.

Таблиця 1.1

Характеристика кредитних механізмів МВФ

Кредитний механізм (рік введення)	Ціль	Умови	Поетапне здійснення купівель і моніторинг
Угоди «стенд-бай» (1952 р.)	Коротко- і середньострокова допомога країнам, в яких виникли короткострокові труднощі фінансування платіжного балансу	Прийняття політики, яка забезпечить упевненість у тому, що труднощі фінансування платіжного балансу країни-члена будуть вирішені на протязі розумного періоду часу	Як правило, квартальні купівлі (фактичне надання засобів), обумовлені дотриманням критеріїв реалізації та інших умов
Механізм розширеного фінансування (1974 р.)	Більш довгострокова допомога для підтримки структурних реформ країн-членів із метою вирішення труднощів платіжного балансу довгострокового характеру	Прийняття програми терміном дії до чотирьох років, які включають структурні перебудови з щорічним детальним представленням засобів макроекономічної політики на наступні 12 місяців	Квартальні або піврічні купівлі (фактичне надання засобів), обумовлені дотриманням критеріїв реалізації та інших умов
Гнучка кредитна лінія (2009 р.)	Гнучкий інструмент використання кредитних траншів для задоволення всіх потреб, пов'язаних із фінансуванням платіжного балансу, потенційних або фактичних	Дуже міцні перспективні макроекономічні детермінанти, основа економічної політики і демонстровані протягом певного часу позитивні результати	Затверджені суми доступні відразу і на весь період дії угоди за умови завершення середньострокового огляду по завершенні одного року
Лінія превентивної підтримки і ліквідності (2011 р.)	Інструмент для країн із надійними економічними показниками і обґрунтованою економічною політикою	Стійка основа економічної політики, стійкі зовнішньоекономічні позиції і наявність доступу до ринку, у тому числі стійкість фінансового сектора	Значний авансовий доступ при умові дотримання оглядів кожні півроку (програма на 1-2 роки)
Спеціальні механізми			
Інструмент для прискореного фінансування (2011 р.)	Швидке надання фінансової допомоги всім країнам-членам, які терміново потребують фінансування платіжного балансу	Зусилля по подоланню труднощів платіжного балансу (можуть включати попередні заходи)	Прямі купівлі без необхідності в повній програмі або оглядах

Механізми пільгового фінансування – це є механізми, які створено для надання допомоги для найбільш бідніших країн. Отже, при формуванні механізмів пільгового кредитування держав, які розвиваються, Міжнародний валютний фонд виконує посередницьку роль у перерозподілі позичкового капіталу від заможніших країн, які є кредиторами, з однієї сторони, до країн, які мають гостру потребу в позичкових ресурсах, - з іншого. Одночасно, маючи значний вплив на економічну політику країн-позичальників, Фонд виступає гарантом повернення коштів кредиторам. Крім перерахованих механізмів та процедур Міжнародний валютний фонд має право створювати тимчасові

кредитні механізми, які здійснюють фінансування за рахунок залучених коштів.

Таким чином, за нагальної потреби Міжнародний валютний фонд в будь-який момент може використати тимчасовий кредитний механізм, завдяки якому відбуватиметься сприяння локалізації та згладжування післякризових явищ у країнах, які є членами Фонду, а також будуть не допускатись переростання локальних криз у світові.

Розділ 2. ОЦІНКА ВПЛИВУ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ НА НАЦІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІКИ КРАЇН СВІТУ

2.1. Аналіз основних напрямків діяльності МВФ за сучасних умов

Як нами розглянуто в попередньому розділі кваліфікаційної роботи, основними напрямками діяльності МВФ є: економічний нагляд; кредитування; розвиток потенціалу, тому на нашу думку доцільно розглянути їх детальніше.

За допомогою нагляду МВФ здійснює моніторинг міжнародної валютної системи та змін у світовій економіці, а також проводить перевірку стану економічної та фінансової політики своїх 190 держав-членів. Крім того, МВФ вказує на можливі ризики для стабільності держав членів та консулює їх уряди щодо потенційних коригуванням політики, що дозволяє міжнародній фінансово-валютній системі забезпечувати її основну мету - сприяти обміну товарами, послугами та капіталом між країнами, підтримуючи цим стійкий економічний зріст. Фонд надає рекомендації щодо економічної політики кожної держави-члена через «нагляд» на двосторонній основі» та проводить аналіз міжнародної валютно-фінансової системи, а також змін у світовій та регіональній економіці за допомогою «нагляду на багатосторонній основі». На практиці ці два аспекти нагляду доповнюють один одного, забезпечуючи велику цілісність та послідовність аналізу «вторинних ефектів» — впливу економічної політики однієї країни інші держави.

Консультації відповідно до статті IV включають двосторонній діалог щодо аспектів економічної політики між МВФ та офіційними органами країни та охоплюють низка важливих питань, що мають суттєве значення для макроекономіки та відносяться до фінансової, податково-бюджетної, валютної та грошово-кредитної сфері, а також які мають структурний характер. З огляду безпрецедентного попиту на фінансування та підтримку на початку кризи, спричиненої пандемією COVID-19, МВФ був змушений

змінити пріоритетні завдання своєї роботи, оптимізувати свої процедури та перерозподілити кадрові ресурси.

У результаті робота персоналу в рамках консультацій відповідно до Статті IV та ФСАП, основних механізмів нагляду на двосторонній основі, була тимчасово припинена, а цикли консультацій були продовжені, щоб призупинення не позначилося на зобов'язаннях держав-членів МВФ у сфері нагляду. Згодом консультації відповідно зі Статтею IV та оцінки у рамках ФСАП було відновлено у дистанційному режимі, проте через пандемію МВФ провів у 2021 фінансовому році лише 36 консультацій відповідно до статті IV, що становить менше половини стандартного числа щорічно проведених консультацій, та вісім оцінок стабільності фінансової системи.

Робота у рамках комплексного аналізу наглядової діяльності за 2021 рік сприяла підвищенню ефективності аналізу системних фінансових ризиків та рекомендацій у галузі макропруденційної політики в рамках консультацій відповідно до статті IV у міру розширення масштабів нагляду на двосторонній основі. Зазначимо, що у 2021 році Фондом використовувались різні заходи залежно від типу країн (рис. 2.1).

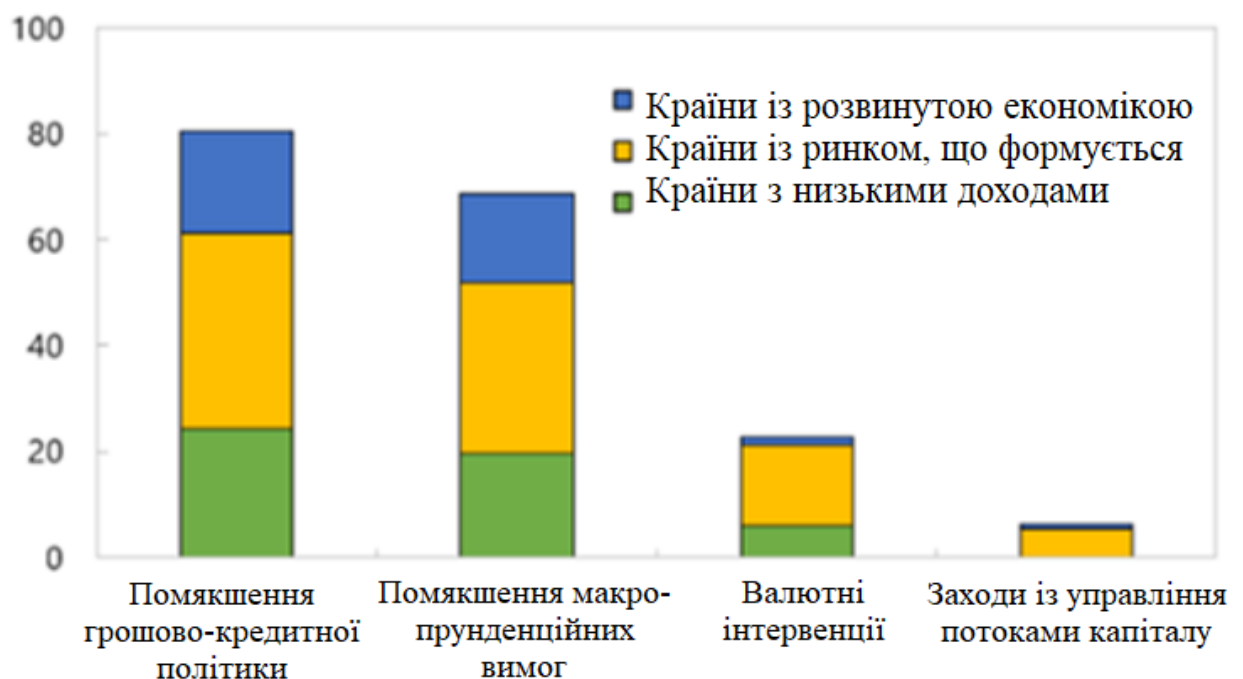

Рис. 2.1. Структура заходів, які застосовувались МВФ у 2021 році, %

Як бачимо на рисунку Міжнародним валютним фондом найчастіше застосовувались інструменти із пом'якшення грошово-кредитної політики, хоча і інші мали місце у всіх країнах. Хоча гнучкий обмінний курс може відігравати позитивну роль амортизатора за умов волатильності потоків капіталу, він не завжди формує достатній захист економіки, зокрема коли доступ до світових ринків капіталу або ринкових потужностей обмежений.

Робота над комплексним аналізом наглядової діяльності за 2021 рік проводилася протягом 2021 фінансового року. Метою аналізу було підвищення ефективності нагляду з боку МВФ для того, щоб надати країнам допомогу в подоланні труднощів наступного десятиліття у вигляді більше ефективного включення аспектів роботи МВФ від макрофінансового аналізу до кліматичної проблематики та розвитку потенціалу у наглядовій діяльності.

В цілях надання більш своєчасних, цілеспрямованих та обґрунтованих рекомендацій з питань економічної політики МВФ також використовуватиме нові технології, дані та партнерські відносини. Нагляд на багатосторонній основі у рамках нагляду на багатосторонній основі МВФ двічі на рік публікує доповіді та бюлетені про останні зміни у світовій економіці: «Перспективи розвитку світової економіки», «Доповідь з питань глобальної фінансової стабільності» та «Бюджетний вісник». При необхідності також випускалися проміжні бюлетені. У ході консультацій відповідно до статті IV та оцінки стабільності фінансової системи в рамках ФСАП у разі потреби також обговорювалися питання, що стосувалися області нагляду на багатосторонній основі.

Виконавча рада МВФ обговорює всі аспекти роботи МВФ - від консультацій відповідно до статті IV до питань економічної політики, які мають важливе значення світової економіки. Рада здійснює свою діяльність в основному на основі документів з питань політики, підготовлених керівництвом та персоналом МВФ. У 2021 фінансовому році МВФ здійснив зовнішню публікацію 54 документів із питань політики.

З початку пандемії COVID-19 МВФ прийняв безпрецедентні за швидкістю і масштабами заходи у відповідь на загрози для національних економік, використовуючи свій поточний кредитний потенціал у розмірі приблизно 1 трлн доларів США. Ці заходи у відповідь передбачали надання фінансової допомоги країнам з невідкладними або потенційними потребами у фінансуванні платіжного балансу з метою захисту життя людей та їх засобів до існування, особливо найбільш уразливих верств населення.

МВФ вжив термінових заходів для надання фінансової допомоги безпрецедентному числу країн, що відчувають невідкладні потреби у фінансуванні платіжного балансу внаслідок пандемії. Для задоволення років попиту ліміти доступу до екстреного фінансування та механізми кредитування МВФ були тимчасово збільшено до кінця 2021 року. Загалом складності з початку кризи були схвалені кредити 86 країн на суму понад 110 млрд доларів США, у зв'язку з чим загальний обсяг зобов'язань МВФ щодо надання кредитів збільшився до більш ніж 285 млрд. доларів США, з яких виділення більше однієї третини було схвалено з кінця березня 2020 року (див. рис. 2.2).

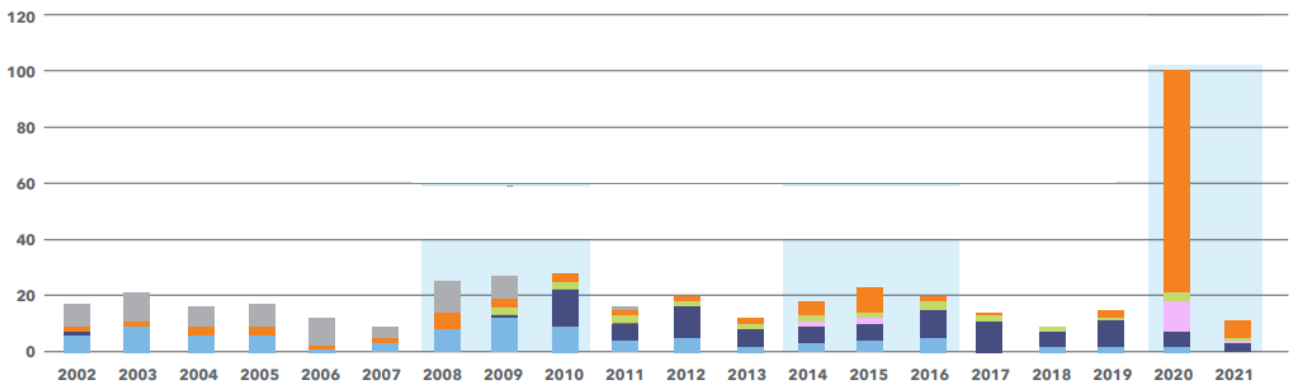

Рис. 2.2. Динаміка фінансової підтримки від МВФ

На початку кризи Виконавчий рада також тимчасово ввела спрощені внутрішні процедури, щоб дозволити МВФ у більш короткий термін реагувати на запити держав-членів про надання екстреної допомоги, та у багатьох випадках екстрене фінансування надавалося Фондом протягом

декількох тижнів після отримання запиту. Крім того, Виконавча рада тимчасово призупинила застосування існуючих процедур, необхідних для надання високого рівня доступу, щодо запитів щодо механізму прискореного кредитування.

У серпні 2020 року було введено захисні заходи політики, які мають сприяти зниженню фінансових ризиків у випадках, коли держава-член має високий сукупний рівень доступу за механізмами кредитування ПРГТ та рахунком загальних ресурсів. Захисні заходи зараз застосовуються щодо будь-якої держави-члена МВФ із сукупним доступом до ресурсів ГРА та ПРГТ, перевищує засновані на квотах порогові значення, встановлені на тому ж рівні, який вимагає застосування системи виняткового доступу у рамках ГРА.

Крім того, з метою задоволення високого попиту на кредитування МВФ внаслідок кризи Виконавча порада тимчасово збільшив: річний ліміт доступу до ресурсів ГРА МВФ, який потребує застосування системи виняткового доступу, а також річний та сукупний ліміт доступу до пільгового кредитування.

Попит на екстрене фінансування МВФ скорочувався з третього кварталу 2020 року, та деякі позичальники перейшли до багаторічних домовленостей у межах верхніх кредитних траншів. Крім того, МВФ надав гранти на полегшення тягаря обслуговування боргу найбільш бідним та вразливим державам-членам, які постраждали від пандемії COVID-19.

У період з 1 травня 2020 року до 30 квітня 2021 року діяльність МВФ у сфері фінансової допомоги велася в наступних сферах:

1. Екстрене фінансування у межах РФІ та РКФ. МВФ отримав рекордну кількість запитів про екстрене фінансуванні від 39 країн (приблизно 17 млрд доларів США, з яких 6 млрд доларів США були виділено 26 країнам із низьким доходом). Виконавчий рада тимчасово подвоїла ліміти доступу до механізмів екстреного фінансування - механізму прискореного кредитування (РКФ) та інструменту для прискореного фінансування (РФІ).

2. Підвищення доступу у межах існуючих домовленостей щодо кредитування. МВФ також підвищив доступ за існуючими домовленостями з метою задовольнити нові нагальні потреби, що виникають у зв'язку з пандемією, у межах вже діалогу з питань економічної політики. У період з 1 травня 2020 року до 30 квітня 2021 року Виконавча рада затвердила підвищення доступу за домовленостями з дев'ятьма державами-членами.

3. Нові домовленості про кредитування, включаючи превентивні домовленості. В період з 1 травня 2020 року до 30 квітня 2021 року Виконавчий рада затвердила вісім нових непревентивних програм, підтримуваних ресурсами МВФ щодо семи країн. Крім того, державам-членам були надані чотири превентивні домовленості - три гнучкі кредитні лінії та одна лінія превентивної підтримки та ліквідності.

4. Полегшення тягаря обслуговування боргу. Трастовий фонд для обмеження та подолання наслідків катастроф (ККРТ) дозволяє МВФ надавати гранти для зниження тягаря заборгованості найбільш уразливим державам-членам, які постраждали від катастрофічних стихійних лих чи катастроф охорони здоров'я. Він був розширений у березні 2020 року, та згодом його ресурси використовувалися для надання грантів найбільш уразливим державам-членам МВФ, які постраждали від пандемії COVID-19 для полегшення тягаря обслуговування боргу.

У сукупності 29 відповідних критеріям країн отримали полегшення тягаря обслуговування боргу у розмірі майже 520 млн СРД трьома траншами, які Виконавчий рада затвердила 13 квітня 2020 року, 2 жовтня 2020 року та 1 квітня 2021 року (див. табл. 2.1). Зазначимо, що 1 СПЗ станом на 30 квітня 2021 року становив 1,42499 долара США.

Таким чином, з таблиці 2.1. бачимо, що протягом кризового 2020 року найбільш уразливі країни світу отримали по три більш-менш рівномірні транші. Найбільше отримано Гвінеєю та Руандою, проте ці суми в загальному фонді допомоги від МВФ. Яка була надана усім країнам світу є не значною.

Полегшення тягаря обслуговування боргу з боку Трестового фонду для обмеження та подолання наслідків катастроф, млн СПЗ

№ п/п	Країна	Транші затверджені:			Разом
		13.04.20 р.	2.10.20 р.	1.04.20 р.	
	Афганістан	2,4	2,4	2,4	7,2
	Буркіна-Фасо	8,74	10,3	9,65	28,69
	Ефіопія	8,56	4,5	0,47	13,53
	Гвінея	16,37	16,37	18,21	50,95
	Ліберія	11,63	11,19	11,48	34,3
	Малі	7,3	7,5	7,7	22,5
	Руанда	8,01	12,02	14,02	34,05
	Таджикистан	7,83	5,22	3,91	16,96
	Інші країни	112,28	98,9	100,23	311,41
	Разом	183,12	168,4	168,07	519,59

До кінця квітня 2021 року Виконавча рада затвердила дві виплати на користь Сомалі за рахунок допомоги у перехідний період на загальну суму 1,791 млн СПЗ на покриття фінансових зобов'язань, за якими настає термін платежу протягом періодів з 25 березня 2020 року до 24 березня 2021 року та з 25 березня 2021 року по 24 березня 2022 року. 26 березня 2021 року Виконавча рада досягла угоди про те, що, за попередньою оцінкою, Судан має право на отримання сприяння у полегшенні тягаря заборгованості у рамках розширеної Ініціативи ХІПК.

Загалом допомога у 2021 році для усіх країн, які є членами МВФ становила понад 68 млрд СПЗ, або в доларовому еквіваленті 97,7 млрд дол США. Її розподіл в регіональному аспекті суттєво відрізнявся, що показано на рис 2.3.

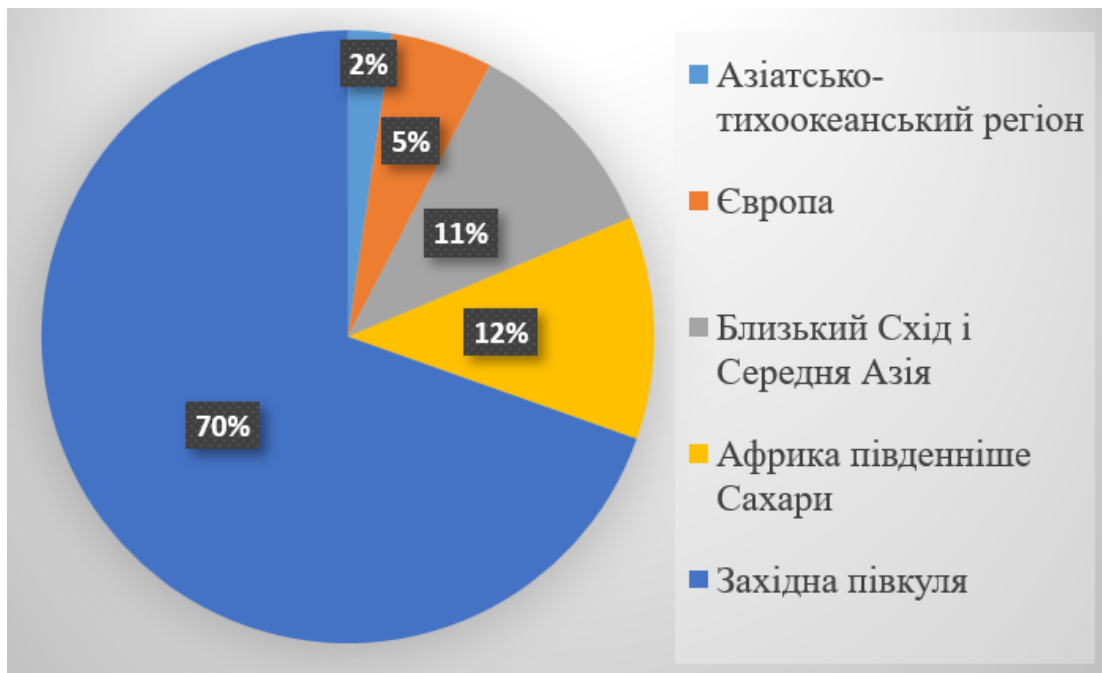

Рис. 2.3 Регіональна структура фінансової допомоги, затвердженої у 2021 фінансовому році

Отже, як бачимо на рисунку 2.3. переважну більшість фінансової підтримки від МВФ отримали країни, які розміщені у Західній півкулі, що становить близько 70 % усього фінансового ресурсу. Що стосується Європейського континенту, то із 3661 млн СПЗ 3600 млн СПЗ отримала Україна, а решту Чорногорія.

МВФ надає допомогу з розвитку потенціалу (практичні рекомендації технічного характеру, підготовку кадрів, орієнтовану на економічну політику та можливості колегіального навчання) з тим, щоб допомогти країнам створювати стійкі та надійні інститути.

Ці зусилля є важливими вкладом у прогрес країн на шляху до досягнення цілей ООН у сфері сталого розвитку. МВФ має низку партнерів в області розвитку, які підтримують більше половини напрямків роботи з розвитку потенціалу, включаючи допомога у фінансуванні першого етапу.

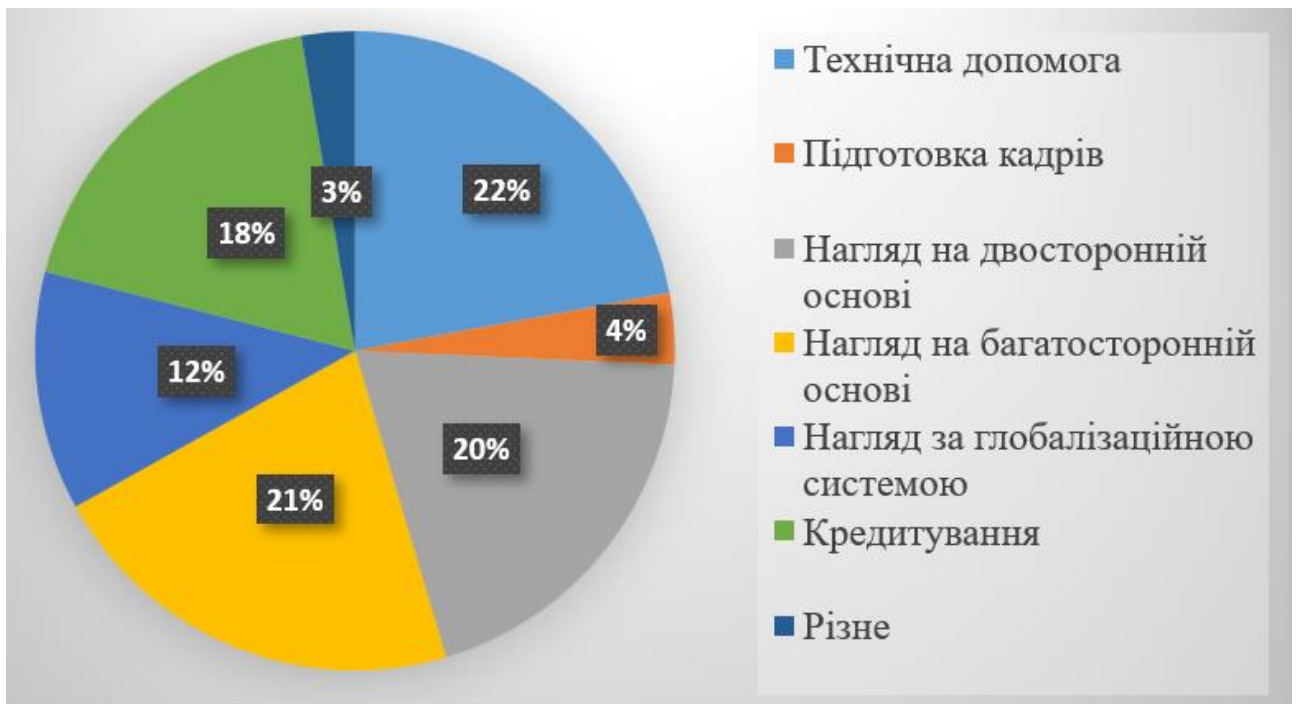

Рис. 2.4. Частка витрат на РП у загальних витратах на основні види діяльності МВФ 2021 році

Ініціативи МВФ щодо РП у зв'язку з COVID-19, спрямованою на побудову кращого майбутнього та спільну роботу із забезпечення зеленішого, розумнішого і справедливішого майбутнього. Діяльність у розвитку потенціалу зосереджена на основних сферах компетенції МВФ, таких як державні фінанси, стабільність фінансового сектора та економічна статистика. Крім того, МВФ надає послуги з РП із загальнозначимих питанням, наприклад, нерівність доходів, гендерне рівність, корупція та зміна клімату, у межах своєї компетенції. МВФ має унікальні можливості для надання підтримки державам-членам завдяки глобального охоплення своєї діяльності, накопиченого інституційного досвіду та знань світового рівня.

Діяльність МВФ щодо розвитку потенціалу служить на благо всіх країн-членів, але особливо підтримка спрямована на вразливі держави та розроблена для них. За запитом офіційних органів країн групи та технічні експерти МВФ розробляють та реалізують комплексний план роботи, розроблений з урахуванням конкретних потреб країн. МВФ працює з країнами через глобальну мережу з 17 регіональних центрів; віртуальне

відкриття останнього з них, Регіонального центру розвитку потенціалу для країн Кавказу, Центральної Азії та Монголії, відбулося у лютому 2021 року.

Рис. 2.5. Динаміка витрат на діяльність у галузі розвитку потенціалу

У зв'язку з пандемією COVID-19 МВФ у режимі реального часу надав рекомендації з питань економічної політики та допомога у розвитку потенціалу більш ніж 175 країнам. На ранніх етапах кризи, спричиненої пандемією COVID-19, МВФ опублікував понад 80 технічних довідок щодо пов'язаних із кризою питань економічної політики. Він також допоміг країнам підвищити ефективність збору та публікації економічних даних з метою вдосконалення процесу прийняття економічних рішень та підвищення прозорості.

В умовах, коли країни наращували надзвичайні витрати, МВФ допоміг зміцнити їхню систему державного управління з метою більш ефективного забезпечення того, щоб грошові кошти оперативно отримували ті, хто найбільше їх потребує, а органи державного управління несли відповідальність за витрачання коштів. МВФ швидко адаптував свої інструменти надання допомоги у розвитку потенціалу до нових дистанційних форматів, що задіяні у зв'язку з пандемією.

Міжнародний валютний фонд надавав державам-членам допомогу у вирішенні стратегічних завдань пов'язаних із стабілізацією національних економік, а також нових завдань, наприклад, пошуку цифрових рішень для здійснення прямих грошових трансфертів, а також дотримання податкових норм платниками податків та збору доходів, забезпечуючи захист витрат на охорону здоров'я та інших соціальних витрат та підготовку до труднощів, пов'язаних із зміною клімату.

Незважаючи на широке використання різних інструментів, до цих пір не було чітких концептуальних рамок для керівництва інтегрованим застосуванням цих інструментів.

Нова дослідницька робота "Розробка цілісного підходу до політики (СРР)" починає заповнювати цю прогалину. Вона об'єднує результати нових моделей, емпіричних досліджень і тематичних досліджень, а також забезпечує узгоджені рамки для використання різних інструментів для досягнення макроекономічної та фінансово-економічної стабільності.

Наш аналіз показує, що не існує єдиного рішення волатильності потоків капіталу, і що це не той випадок, коли "всі засоби хороші" або всі політики однаково ефективні. Оптимальна політика залежить від типу шоку і особливостей країни. Наприклад, відповідні політичні реакції в країні з менш розвиненими фінансовими ринками і високим рівнем валютного боргу можуть відрізнятися, ніж в країні, яка не характеризується валютними невідповідностями в своїх балансах, або в країнах, які мають можливість покладатися на більш розвинені (ємні і ліквідні) ринки.

В цілому, країнам з гнучким обмінним курсом, ємними ринками і постійним доступом на ринок все ще потрібно повністю адаптувати свої валютні курси до шоків. Однак, коли країна має певні вразливості, такі як дрібні ринки, доларизація або слабкі інфляційні очікування, інші інструменти також можуть відігравати корисну роль на додаток до постійних значних переваг гнучких обмінних курсів. Зокрема, макропруденційні заходи, валютні інтервенції та заходи з управління потоками капіталу можуть

зміцнити незалежність монетарної політики, щоб монетарна політика була належним чином зосереджена на стримуванні інфляції та стимулюванні стабільного економічного зростання. Ті ж інструменти, включаючи превентивні заходи для управління потоками капіталу по відношенню до припливу, прийняті до того, як відбуваються шоки, також можуть допомогти знизити ризики для фінансової стабільності.

Наші результати не виправдовують безсистемного використання інструментів. Зокрема, інструменти ДПП не повинні використовуватися для підтримки переоціненого або заниженого обмінного курсу. Крім того, хоча інструменти ДПТ допомагають подолати шоки, в більшості випадків вони не можуть повністю нейтралізувати основні вразливості. Таким чином, вони не є заміною глибоких ринків, беззбиткових балансів і сильних інститутів. Заходи щодо сприяння розвитку ринків та інститутів залишаються важливими, доповнюючи заходи макроекономічної політики.

Отже, основними напрямками діяльності Фонду були і є економічний нагляд, кредитування та розвиток потенціалу, а головна головна мета полягала у збереженні стабільності міжнародної валютної системи – системи обмінних курсів і міжнародних платежів, які дозволяють країнам здійснювати обіг товарів та послуг. Це є вкрай необхідним для забезпечення сталого економічного росту країн, які є членами МВФ та підвищення рівня життя їх населення.

2.2. Оцінка позитивних сторін впливу МВФ на національні економіки

Останнім часом діяльність Міжнародного валютного фонду впливає не тільки на світову економіку в цілому, а й на економіку окремих держав зокрема, а й на їхню політичну обстановку, а так само внутрішню політику. Часто держава кредитор надає позики під негласною умовою проведення певної внутрішньої та зовнішньої політики державою-позичальником, що

ущемляє її суверенітет та ставить під сумнів початкові благі цілі. МВФ відіграє ключову роль у міжнародній світовій економіці з наступних причин:

1. Здійснюючи регулювання міжнародних кредитн-валютних-та фінансових відносин, МВФ періодично вносить зміни до світової валютну систему, що здійснює контроль за дотриманням країнами членами його угод, фіксує принципи світової валютної системи, узгоджені правила поведінки у світовому співтоваристві.

2. МВФ виступив провідником прийнятої розвинутими країнами з ініціативи США установки на демонетизацію золота, ослаблення його ролі у глобальній валютній системі. Отже, золото практично є виключеним із розрахунків між МВФ та його членами.

3. МВФ наділений з 1969 р. повноваженнями створювати «у разі виникнення довгострокової глобальної потреби в міжнародних ліквідних резерви» ліквідні ресурси шляхом випуску «спеціальних прав запозичення» або скорочено – СПЗ. СПЗ – умовна грошова одиниця, яка призначена для забезпечення валютних резервів держав-членів, які погашають пасивне сальдо платіжного балансу, розрахунків із МВФ. Країна, маючи рахунок у СПЗ, може отримувати в обмін на них в інших країнах потрібну їй конвертовану валюту.

Регулююча роль МВФ полягає у тому, що він забезпечує для країн гарантовану можливість отримання необхідної їм валюти в обмін на СПЗ шляхом визначення країн, які її надають. При цьому Фондом враховується рівень платіжного балансу і валютних резервів, які призначені країнам-кредиторам.

4. Міжнародний валютний фонд забезпечує міждержавне регулювання режиму сформованих валютних курсів країн, які є членами Фонду.

5. Важливим напрямом регулюючої діяльності Фонду є мінімізація валютних обмежень.

6. Фонд приймає участь у регулюванні міжнародних кредитно-валютних відносин за рахунок надання кредитів, й особливо наданням

країнам-кредиторам і країнам-боржникам посередницьких послуг, при тому виконуючи функцію координатора міжнародного кредитора та гаранта фінансової платоспроможності країн, які є боржниками.

7. МВФ забезпечує постійний суворий нагляд (щорічно) за станом макроекономічної та валютної політики країн-членів, а також станом глобальної економіки та багатосторонні обговорення (зазвичай два у рік).

МВФ надає країнам-членам різноманітну технічну допомогу, а також сприяння професійній підготовці кадрів. Фонд також активно співпрацює з іншими світовими фінансовими інститутами. За час своєї діяльності Міжнародний валютний фонд справді став універсальною організацією, при тому досягши широкого визнання як важливого наднаціонального органу фінансового та економічного регулювання міжнародних кредитно-валютних відносин, стратегічно-важливого центру міжнародного кредитування, координатора міжнародних кредитних потоків і гаранта платоспроможності країн, які є позичальниками.

Одночасно Фонд відіграє надзвичайну роль у реалізації рішень семи провідних країн служить важливою ланкою системи регулювання глобальної економіки, яка формується та міжнародної координації, погодження національних макроекономічних політик. Як і будь-яка міжнародна організація, МВФ є і інструментом партнерства країн-учасниць та ареною суперництва національних економічних та політичних інтересів.

Міжнародні економічні організації (в т.ч. МВФ) привнесли багато нового в практику та правовий статус різних міжнародних організацій, послужили зразком для безлічі інших організацій універсального та регіонального характеру. У 2018 році було надано 130 консультацій, у 2019 році - 132, 124 – 2020 році.

Існує дві категорії кредитів, що надаються МВФ: пільгові та не пільгові. Основними позичальниками МВФ є: Україна, Ірландія, Греція, Португалія. Греція заборгувала МВФ \$32 млрд, Португалія винна 26,5 млрд. доларів США, Ірландії заборгувала близько 23 млрд. дол. нарешті, Україна

винна близько 30 мільярдів доларів США. Хоча відомо, що всі ці кредити не отримують в один транш і зазвичай видаються під 2-4% рік.

Отже, список найбільших позичальників МВФ доводить той факт, що ця організація надає кредити країнам, які зазнають фінансових кризи та інші економічні проблеми. МВФ надає кредити поступово протягом певного періоду часу. Міжнародний валютний фонд постійно надає кредити як позики з нульовою або мінімальною процентною ставкою для країн, що розвиваються, з низьким рівнем доходів, або й іншим країнам, які потребують фінансового ресурсу для стабілізації економік.

Таким чином, Міжнародний валютний фонд надає фінансову допомогу та кредити та іншого роду допомогу нужденним країнам. Послуги таких міжнародних фінансових організацій є дійсно корисними та багато країн виграють від них. З дня створення МВФ допоміг багатьом країнам, що потребують.

2.3. Негативний вплив МВФ на світовий фінансовий ринок

Необхідність визначення обставин негативного впливу програм такого міжнародного фінансового інституту, як МВФ, пов'язана з обумовленістю ухвалення урядами рішення про підписання програм Фонду, а також може допомогти міжнародним фінансовим інститутам створювати їхні програми такими, щоб вони надавали позитивний вплив на економіку та державу в цілому.

Багато дослідників зазначають, що велика кількість програм МВФ не є успішними. Для обґрунтування цього твердження розглянемо два аспекти:

- перший – вплив програм МВФ на можливість урядової кризи,
- другий - вплив програм МВФ на темпи економічного зростання.

У рамках першого аспекту розглянемо причини, що впливають на ймовірність державної кризи, а також змінні, безпосередньо пов'язані з можливістю політичної кризи, внаслідок ухвалення програми МВФ.

По-перше, причиною зростання нестабільності можуть бути скрутні та збиткові для економіки умови програми. Як правило, вони можуть бути корисними, якщо розглядати їхню дію в довгостроковому періоді, однак у короткостроковому періоді така політика може завдати серйозної шкоди населенню.

Розглянемо ситуацію, згідно якої програма МВФ може спровокувати урядову кризу: більшість політиків схвалює програму, запропоновану МВФ, і хоче її здійснити, інша частина уряду бачить у складових програми аспекти, які можуть зламати населення, і тому вимагає зміни умов. Ця ситуація потенційно може бути причиною кризи, наприклад, коли якась коаліція загрожує відходом з уряду.

По-друге, програма може показати низьку якість, що проводиться державою політики, а також некомпетентність урядових чиновників, що також може бути причиною кризи. Зокрема, компетентні політики не звертатимуться до міжнародних фінансових організаціям для взяття кредиту, в той час як економіка знаходиться в скрутному становищі, однак рішенням некомпетентного уряду буде саме отримання кредиту.

По-третє, негативний вплив на країну-реципієнта надають високі витрати на ведення переговорів із МВФ.

Таким чином, ми можемо побачити, що програми МВФ справді можуть стати причиною державної кризи, проте не завжди приводом до нього є програма, у деяких випадках програма лише показує некомпетентність влади й цим індукує розпад. Щодо змінних, безпосередньо пов'язаних з великими політичними кризами, то згідно з дослідженнями Мартіна Гассебнера та Річарда Джонг-а-Піна, ними є: політичний режим та його тривалість, кілька форм політичної жорстокості (партизанська війна, вбивства, чищення), масові громадянські протести, демонстрації, бунти, страйки, і навіть економічне зростання душі населення.

Відповідно до їхньої точки зору, державні кризи найбільш можливі у демократичних політичних системах. Партії в таких системах можуть легко

висловлювати свою думку на суперечливу політику та події, що може послужити імпульсом до початку кризи. Дослідники знаходять державні кризи ймовірнішими, ніж масові громадянські протести та політичну жорстокість, представлену високим коефіцієнтом демонстрацій та вбивств. Більш того, економічний зростання, що передує року впровадження програми скорочує ймовірність політичної кризи на один відсоток.

При розгляді другого аспекту щодо темпів економічного зростання, за основу візьмемо роботу Джеймса Вріленда та Адама Прзеворські. У статті «Вплив програм МВФ на економічний зростання» дослідники показують, що різниця середньої швидкості економічного зростання країн (при кількості спостережень, що дорівнює 1024), що беруть участь у програмах МВФ, та країн, які не беруть участь у даних програмах становить 2,35 %. Причому, незалежно від показників у країні на момент підписання програми.

Дослідники розглядають показники "розмір внутрішнього дефіциту" та "розмір валютних резервів". Необхідно звернути увагу, що у 97 % випадках країни залишалися у межах програм МВФ. Хоча в них були непогані резерви та низький дефіцит, зростання в цих країнах був на 1,02% повільніше, ніж у країнах, які мали такі самі умови, але які брали участь у програмах. А країни, які не брали участь у програмах, навіть з умовами низьких резервів та високим дефіцитом мали зростання на 1,79% вище.

Згідно з цим дослідженням можна зробити висновок, що підписання програм МВФ може спричинити недостатнє економічне зростання, за інших рівних умов. Позитивний внесок програм МВФ у економіки різних країн незаперечний. Проте слід зазначити, що велика кількість країн стикається з негативними наслідками впливу програм на економіки. Це говорить як про недосконалість програм, так і про низький якість, прийнятих політиками рішень. Тому, для того щоб програма МВФ принесла позитивні результати, необхідно розглядати співвідношення позитивних та негативних впливів програми на економіку, ретельно дослідивши програму з різних боків. В такому у разі ймовірність нанесення програмою шкоди буде мінімальною,

відповідно не буде державних криз, а темпи економічного зростання якісно зростуть.

Так само кожне рішення, яке приймається Міжнародним валютним фондом, може бути заборонено Сполученими Штатами Америки. Це пов'язано з тим, що США внесли значну суму грошей у статутний капітал МВФ. Перевага США у Міжнародному Валютний фонд викликає велике невдоволення серед окремих країн. Позиції блоку МВФ, який представлено демократичними розвиненими країнами показано у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Позиції окремих країн-членів МВФ
(частка у загальній кількості голосів Фонду, %)

Країна-куратор	Частка країни-куратора	Частка курируємої країни	Кількість країн в групі
США	16,74	16,74	1
Японія	6,23	6,23	1
Німеччина	5,81	5,81	1
Великобританія	4,29	4,29	1
Франція	4,29	4,29	1
Нідерланди	2,77	6,57	15
Іспанія	1,63	4,90	8
Італія	3,16	4,22	6
Канада	2,56	3,60	12
Швеція	0,98	4,40	8
Австрія	0,87	2,92	8
Швейцарія	1,40	2,79	8
РАЗОМ	50,73	50,73	70

Є група людей, які стверджують, що МВФ є організацією, що повністю управляється США з метою контролю над державами, які розвиваються, і здійснюють регулювання світової фінансово-економічної системи для

власної вигоди. Таким чином, враховуючи той факт, що у Фонді переважають заможні демократичні країни, то іноді називають цю організацію – «клуб багатих країн».

Діяльність Міжнародного валютного фонду десятиліттями піддавалася постійній критиці. У більшості випадків протести проти МВФ організують різні антиглобалістські організації, які найбільш помітні під час самітів найважливіших світових інституцій та глав держав – самітів Європейського Союзу, G7, G20, Ради Європи, самітів НАТО, сесій Міжнародного валютного фонду чи Світового банку.

Погляд групи людей, які протестують проти впливу Міжнародного валютного фонду, істотно змінився, коли економічний лауреат Нобелівської премії Джозеф Стігліц приєднався до групи критиків МВФ. Серед найважливіших, назвемо це постулатів, Джозефа Стігліца є наступні його висловлювання:

- Міжнародний валютний фонд дивиться на світову економіку тільки з точки зору фінансового світу і припускає, що те, що добре для фінансів, добре і для світової економіки, а значить і для всього світу – на думку Стігліца, це не так.

- Міжнародний валютний фонд змушує країни, які залежать від його допомоги, внести радикальні зміни у вигляді лібералізації фінансових ринків і надмірної бюджетної дисципліни і дуже низьких рівнів інфляції за рахунок інших економічних факторів, які лауреат Нобелівської премії вважає більш важливими, що призвело до колапсу деяких економік.

- Прикладами шкоди, яку МВФ завдає країнам, яким він допомагає, є Індонезія, Таїланд і Аргентина, які, дотримуючись рекомендацій МВФ, зазнали економічного колапсу, і Малайзія, Китай та Індія, які, виступаючи проти впливу МВФ, стали на шлях дуже швидкого розвитку.

- Міжнародний валютний фонд часто не дозволяє найбільш зацікавленим країнам, тобто тим, хто повинен отримати допомогу, увійти в

процес прийняття рішень, і в багатьох випадках весь процес практично монополізується представниками Міністерства фінансів США.

- Міжнародний валютний фонд застосовує подвійні стандарти – малі країни, залежні від його допомоги, піддаються жорстким умовам, таким як шантаж, а великі країни, які отримують допомогу від МВФ – наприклад, Росія, можуть безкарно порушувати всі процедури, отримана в цих країнах допомога може бути розтрачена корупцією, і все це робиться без будь-яких наслідків.

Міжнародний валютний фонд виступив проти ідей Кейнса, який є "батьком" Міжнародного валютного фонду. За його словами, ринок за своєю природою не працює ідеально і завдання такої інституції, як Міжнародний валютний фонд, - допомогти в ситуації, коли ринок зазнає невдачі. Однак Міжнародний валютний фонд зараз стверджує, що ринок завжди працює відмінно і відмовляється допомагати країнам, які не згодні зменшити свій вплив на внутрішній ринок.

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ З МЕТОЮ З МЕТОЮ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК

2.1. Перспективи та прогнози розвитку МВФ

МВФ відіграє важливу роль у міжнародній валютно-фінансовій системі, яка спрямована на стабілізацію та розвиток національних та глобальної економік. В даний час світова економіка характеризується суттєвими структурними зрушеннями, при тому багато яких подій спричинили зростання напруженості та ризиків. По-перше, визначальна роль однієї чи декількох основних резервних валют означає, що зміни в певній економіці можуть суттєво впливати на інші, обмежуючи вибір заходів внутрішньої політики. По-друге, враховуючи, що економіки країн стають все більше економічно взаємопов'язаними, прояви мінливості потоків капіталу перетворюються на сталий елемент економічного середовища. По-третє, Фондом пророблено велику роботу щодо питань фінансового сектору, в тому числі фінансових організацій, фінансового ризику.

Проте, поступово важливу роль відіграють небанківські фінансові організації, що варто враховувати. Фонд повинен спостерігати за розвитком економік країн-членів МВФ і сприяти недопущенню регіональних дисбалансів у світі, особливо посилення фінансових дисбалансів.

В сучасних умовах з метою досягнення вищого рівня життя населення потрібно сприяти інтеграції країн з ринком, що формується у міжнародну валютно-фінансову систему. Багатьом країнам-членам МВФ важливо й надалі розвивати фінансову систему, особливо у час підвищеної мінливості на ринках. Процес зближення вимагатиме від окремих країн з ринком, який формується, певний час зберігати незначні дефіцити рахунків поточних операцій і використовувати прибуття капіталу для фінансування дефіцитів.

Отже, потрібно, щоб фінансові притоки були стабільними протягом тривалого часу, і варто прийняти рішення, як забезпечити їхню безпеку. В

даному випадку, можливе проведення макропруденційної політики, яка націлена на досягнення стабільності в економіці загалом. Розвиток МВФ також включатиме забезпечення дієвої Глобальної системи фінансового захисту та кредитування. Вказана система має реагувати на конкретні потреби у світовій економіці, зокрема: стимулювання проведенню більш виваженої економічної політики, фінансування здійснення коригувань значними темпами та забезпечення страхування для «невинних свідків», що потенційно можуть постраждати від трансформацій, які відбуваються. Наступним рівнем системи захисту є регіональні механізми фінансування і МВФ необхідно шукати методи тіснішої взаємодії із ними.

Подальший розвиток МВФ включає три напрямки:

1. Підвищення безпечності потоків фінансового капіталу складається з декількох етапів. Зокрема, до першого належить оцінка характеристик потоків капіталу - їх мінливості та напрямків. До другого відноситься оцінка досвіду вирішення країнами економічних проблем, які є пов'язаними із потоками капіталу, у межах інституційної Програми Міжнародного валютного фонду. Третій присвячений врахуванню досвіду країн та необхідності перегляду інституційної позиції.

2. У рамках посилення глобальної системи фінансового захисту Міжнародний валютний фонд готує оглядовий документ, у якому враховано подальші обговорення квот. В межах цього напрямку Фонд планує розглянути достатність системи захисту всіх категорій держав-членів МВФ у час криз.

3. Враховуючи додавання китайського юаня до кошику СПЗ держави-члени Фонду потребують аналізу питань більш широкого використання СПЗ у міжнародній валютно та фінансовій системі. В останні десятиліття питання реформування глобальної валютної системи активно обговорюється різними вченими та пропонуються різні варіанти, у тому числі:

- повернення системи золотого стандарту;
- введення нового валютного еквівалента;

- створення полівалютної системи;
- створення мультивалютної системи;
- створення нової резервної валюти та заміна нею долара;
- перехід до дворівневої системи.

Найбільш перспективним, на думку деяких економістів є багатовалютний стандарт як базовий принцип нової глобальної валютної системи Його причиною стало виробництво в 1960-1970 роках світових фінансово-економічних центрів (Японія, Західна Європа, США), що призвело до зміни співвідношення сил між ними, а також появі нових регіональних центрів та їх валют. Витоки ідеї багатовалютного стандарту з'явилися під час створення Ямайської валютної системи, коли замість резервних валют було введено категорія вільно використовуються валюти. До таких валют відносили не тільки долар або фунт стерлінгів, але й інші валюти, що використовуються при визначенні середньозваженого курсу СПЗ (наприклад, євро та японська ієна).

Зазначимо, що концепція СПЗ виявилася не життєздатною. Однак її ідеї мають перспективний характер, що відповідає тенденціям багаточентризму та регіоналізму в умовах глобалізації світової економіки. Новий багатовалютний стандарт повинен дотримуватися наступності та чітко визначити основний принцип нової системи. В даному випадку є через склад валют та критерії їх вибору.

Підтвердженням якості та стійкості світових грошей є здатність ефективно виконувати три функції світових грошей, до яких відносяться: міжнародний засіб вартості; міжнародний засіб платежу та резервів; індикатор конкурентоспроможності та визнання на світовому фінансовому ринку.

На думку Д. Стігліца, необхідно введення системи глобального регулювання за фінансовими ринками, і, як наслідок, коригування Сучасна архітектура міжнародної фінансової системи. Реформування світової валютної системи має вестись за такими напрямкам:

- реформування глобального регулювання фінансових ринків та всією фінансовою системою, у тому числі регулювання ринку деривативів та свопів;

- формування глобальної резервної системи, що є емітентом глобальної резервної валюти, отже, необхідно розробити механізм випуску цієї валюти, визначити емітента, обсяги та умови випуску;

- необхідна реформа інституційних структур, які займаються питаннями регулювання боргових зобов'язань країн світу;

- створення інноваційних структур управління ризиками країнах і країнах з перехідною економікою, і створення в у зв'язку з цим інноваційних фінансових інструментів.

Питання формування наднаціональної валюти вже обговорюється давно. Ще Дж. М. Кейнсом у 1943 р. було запропоновано замінити золоті гроші на банкори (кредитні гроші) і використовувати їх як валюту Міжнародний кліринговий союз. Однак на конференції в м. Бреттон Вудс було відкинуто цю пропозицію, через протиріччя панування долара у світовій спільноті.

Згодом, за умов краху Бреттон-Вудської системи ця ідея знову отримала право на існування. На початку 90-х. років Дж. Сорос висунув пропозицію створити міжнародну валюту, яка була б забезпечена буферними запасами нафти. Ця тенденція обумовлена тим, що наднаціональна валюта в більшій мірі відповідає умовам глобальної економіки, за умов зростання грошових потоків, що обслуговують міжнародний рух товарів, послуг, капіталів та робочої сили.

Все це сприяє надання стабільності Міжнародного валютного фонду. Можливість ефективного функціонування вказаного механізму пов'язана із реалізацією наднаціональними центральними банками емісії міжнародної валюти, враховуючи інтереси всього світового співтовариства і пред'являючи однакові умови всім країнам-членам даного інституту.

Нагадаємо, що політика МВФ використовує диференційований підхід до країн, залежно від цього, користуються вони кредитами чи ні. Для розробки концепції наднаціональної валюти необхідно враховувати досвід операційної техніки емісії та функціонування СПЗ та ЕКЮ як міжнародних рахункових валютних одиниць, розрахунки в яких проводяться в електронній формі шляхом безготівкових перерахунків.

Щодо питання відродження ролі СПЗ, вважаємо це недоцільним, оскільки ця міжнародна валютна одиниця показала свою нежиттєздатну як прообраз наднаціональної валюти. СПЗ не отримала визнання на світових ринках як міжнародний розмір порівняння цін, міжнародне платіжне та резервний засіб, а у зв'язку з відсутністю ринкового попиту їхня частка в міжнародній валютній ліквідності становить лише 0,4 %, а у світових валютних резервах 1,2 %.

Таким чином, ціль, поставлена в Статуті МВФ, не реалізована та СПЗ не стали головним платіжним резервним засобом. В умовах сучасної глобальної фінансової кризи були виявлено недоліки Європейської валютної системи. Економічна політика, яку проводить Євросоюз, створює рівні умови для всіх країн членів на території євро-зони. На внутрішніх ринках усунуто багато тарифні та кількісні обмеження, заборонено податкову дискримінація щодо товарів, вироблених країнами ЄС. При цьому конкурентоспроможність товаровиробників держав-членів єврозони істотно відрізняється. Країни з нижчим рівнем розвитку не мають можливості створювати додаткові конкурентні переваги для своїх виробників шляхом валютного регулювання (зокрема, за рахунок девальвації національних валют).

Недосконалість механізмів фінансового регулювання перерозподілило капітал усередині єврозони в країни з більш високим рівнем економічного розвитку заборгованості. Забезпечення стабільності євро можливе лише при усуненні існуючих дисбалансів у національних економіках країн-членів валютного союзу. Слід визнати, що найближчим часом переходу на нову

світову грошову одиницю не відбудеться, оскільки багато країн мають суттєві резерви, а також інвестиції, номіновані в доларах та інших резервних валют.

Відмова від використання існуючих валют може призвести до серйозних фінансових втрат. Проте вже зараз можуть бути створені нові наднаціональні структури, що діють поза МВФ. Вже зараз можна впроваджувати нову умовну грошову одиницю та використовувати її як засіб платежу та заощадження поряд з чинними міжнародними валютами. Дані заходи створять альтернативу МФВ та стануть передумовою подальшого реформування Ямайської валютної системи.

Таким чином, зазначимо, що в рамках побудови нової фінансової структури варто зробити наступні дії:

- сформувати нові правила діяльності глобальних рейтингових агенцій і забезпечити контроль над ними;
- посилити легітимність діючих фінансових інститутів;
- вдосконалити систему управління ризиками за рахунок гармонізації системи міжнародних і національних стандартів;
- сформувати багатополярну систему управління;
- забезпечити вільний вибір режиму валютного курсу, який відповідає принципам післякризового розвитку світової економіки, заснованому на лібералізмі та на міждержавному регулюванні;
- закріпити в багатовалютному стандарті використання золота якості міжнародного резервного активу.

Міжнародний валютний фонд постійно коригує прогнози глобального зростання враховуючи різні об'єктивні та суб'єктивні фактори та глобальні зміни. Так, починаючи з 2020 року МВФ систематично оновлював свій прогноз для США та інших багатих економік та змінював оцінки для ряду країн, що розвиваються, які борються зі зростанням інфекцій COVID-19.

Розбіжність в основному ґрунтується на кращому доступі до вакцин проти COVID-19 і постійній фіскальній підтримці в країнах з розвинутою економікою, в той час як ринки, що розвиваються, стикаються з труднощами

на обох фронтах. Так, за даними МВФ до кінця 2021 року близько 40% населення в країнах з розвинутою економікою були повністю вакциновані, в порівнянні з 11% в країнах з ринковою економікою, що розвивається, і крихітною часткою в країнах з низьким рівнем доходу, що розвиваються. Більш швидкі, ніж очікувалося, показники вакцинації та повернення до нормального життя призвели до модернізації, в той час як відсутність доступу до вакцин і відновлення хвиль випадків COVID-19 в деяких країнах, зокрема в Індії, призвели до зниження.

МВФ значно підвищив свої прогнози для США, які зараз очікують зростання на 7% в 2021 році і на 4,9% в 2022 році - на 0,6 і 1,4 процентного пункту відповідно від попередніх прогнозів. Прогнози передбачають, що Конгрес США схвалить запропоновані президентом Джо Байденом витрати на інфраструктуру, освіту та підтримку сім'ї в значній мірі, як це передбачено Білим домом. Позитивні наслідки планів витрат США, а також очікуваний прогрес у показниках вакцинації від COVID-19 підвищують прогноз глобального зростання МВФ на 2022 рік до 4,9%, що на 0,5 процентного пункту більше, ніж у квітні 2021 року.

Країни з низьким рівнем доходу знизилися на 0,4 процентного пункту у своєму зростанні в 2021 році, а Фонд поспішив на повільне впровадження вакцин як основний фактор, що перешкоджає їх відновленню.

У Міжнародному валютному фонді стверджували, що ризики зниження залишаються значними в усьому світі, включаючи можливість нових, дуже заразних варіантів коронавірусу, які призведуть до нових обмежень на пересування і зниження економічної активності. В одному зі сценаріїв, що зачіпають як ринки, що розвиваються, так і передові країни з високою нерішучістю до вакцин, Фонд заявив, що 0,8 процентного пункту може бути відрізано від глобального зростання валового внутрішнього продукту в цьому році і в 2022 році.

МВФ розглядає інфляційний тиск як тимчасовий результат "невідповідності попиту і пропозиції", оскільки економіки знову

відкриваються, а інфляція, як очікується, повернеться до допандемічних діапазонів у більшості країн у 2022 році. Але у Фонді попередили, що постійно високі показники інфляції можуть призвести до "переоцінки" прогнозу монетарної політики Федеральною резервною системою та іншими центральними банками в розвинених країнах.

Превентивні дії цих центральних банків призведуть до «подвійного удару» по ринках, що розвиваються, додавши відтік капіталу і більш жорсткі фінансові умови до своїх проблем зростання.

Ще одним значним ризиком зниження є можливість скорочення планів інфраструктури та соціальних витрат США, сказав МВФ, на тлі глибоких розбіжностей між демократами та республіканцями в Конгресі. За оцінками МВФ, запропоновані витрати сприятимуть зростанню США на 0,3 процентного пункту в 2021 році і на 1,1 процентного пункту в 2022 році.

Фонд залишив свої політичні приписи для країн в значній мірі незмінними: надавати пріоритет витратам на охорону здоров'я, особливо для вакцинації, підтримувати вразливі домогосподарства та фірми, а також інвестувати в освіту, навчання та проекти, які підвищують продуктивність та прискорюють перехід до низьковуглецевої економіки.

Таким чином, питання реформування МВФ в умовах пандемічної кризи та посткризового розвитку, стоїть досить гостро та певні кроки у цьому напрямку здійснюються. Однак при подальшому реформуванні доцільно враховувати історичний досвід при проведенні валютних реформ, складність та тривалість процедури узгодження питань, пов'язаних із суверенітетом та різними інтересами країн світової спільноти.

3.2. Розробка рекомендацій щодо вдосконалення діяльності МВФ

Об'єктивна необхідність удосконалення діяльності МВФ визначається потребою посилення його регулюючої функції та координуючої ролі як світового фінансового інституту в умовах глобалізації світової економіки.

Розгляд діяльності МВФ свідчить про його прагнення реагувати на зміни у світовій економіці. Проте повільний темп і недостатня гнучкість адаптації його функціональних та інституційних особливостей до цих змін дає підставу стверджувати, що цей процес недостатньо ефективний, враховуючи нові глобальні виклики та потреби країн-членів.

В умовах економічної глобалізації, що виявляється у посиленні інтернаціоналізації господарських зв'язків та взаємозалежності країн світу, потрібне зміцнення ролі МВФ для протидії локальним фінансово-економічним та борговим кризам, пом'якшення їх негативних наслідків. Фонду необхідно краще враховувати потреби різних груп країн-членів, зокрема найбільш вразливих. Потрібно не тільки удосконалення механізмів «пожежного кредитування», але розвиток його превентивних форм.

Необхідно враховувати, що МВФ став справді універсальним світовим фінансовим інститутом, який отримав широке визнання в як ключовий орган міждержавного регулювання міжнародних валютно-кредитних відносин, міжнародного кредитора і гаранта платоспроможності країн-позичальників, накопичив великий експертний досвід.

Можна виділити чотири напрямки, за якими розроблено рекомендації щодо вдосконалення діяльності:

1. Джерела ресурсів МВФ.

В умовах світової фінансово-економічної кризи загострилася проблема хронічного нестачі ресурсів МВФ, унаслідок чого він не зміг надати оперативну антикризову допомогу країнам-членам, що посилює наслідки економічного спаду. Варто проаналізувати достатність коштів на виконання своїх функцій, насамперед надання кредитів країнам членам. Поширення кризових потрясінь актуалізувало питання модернізації ресурсної бази МВФ за лінією вдосконалення традиційних форм та пошуку нових джерел залучення коштів.

Зважаючи на те, що МВФ є організацією, заснованою на подібних до акціонерним товариством за принципами, основним джерелом поповнення

його капіталом є регулярні перегляди квот країн-членів. Вони здійснюються, з одного боку, для збільшення ресурсів Фонду, а з іншого боку, пов'язані зі зміною співвідношення сил між країнами світової економіки та появою нових економічних центрів.

Дискусійним залишається питання про подальші раунди збільшення квот: разові перегляди для окремих держав та вироблення універсальних критеріїв для їх відбору або кращі, на наш погляд, одноразові коригування для всіх країн-членів при регулярних збільшення капіталу, оптимальні для більшості держав за умови їх задоволеністю використовуваною формулою розрахунку квот.

Випуск облігацій МВФ також міг би сприяти подоланню постійного дефіциту його ресурсів. Однак для цього потрібно їх поширення та на приватний сектор. Справедливо, що поповнення ресурсів Фонду подібним способом має ряд переваг для держав-учасниць, а саме: визначеність терміну та розміру запозичень, відсутність необхідності ратифікації національними законодавчими органами відповідних домовленостей, можливість обліку даних цінних паперів у складі офіційних міжнародних резервів.

У разі високої ліквідності та більш стабільного котирування в порівняно з цінними паперами держав-емітентів світових валют номіновані в СПЗ облігації Фонду можуть стати одним із способів диверсифікацію офіційних валютних резервів країн-членів. Однак у умовах глобальної боргової кризи, нестабільності фондового ринку, а головне - нижчих у порівнянні з ринковими відсотками за облігаціями МВФ, що розраховуються як середньозважене значення процентних ставок за короткостроковими борговими інструментами у валютах кошика СПЗ (долар США, євро, ієні, фунті стерлінгів), вони навряд чи будуть привабливі для багатьох покупців.

2. Модифікація управління.

Рекомендація спрямована на приведення системи управління Фондом відповідність із зміною співвідношення сил у світовій економіці, зміна, що

зазнала, в результаті тенденції підвищення частки держав, що розвиваються, у світовому ВВП та відповідного зниження частки розвинених країн.

Необхідно підвищити частки держав, що розвиваються, у загальній сумі голосів за рахунок збільшення їх квот у капіталі та підвищення їх представництва в управлінні Фондом за допомогою зміни складу та принцип формування Виконавчої ради МВФ. Для захисту інтересів найбільш вразливих країн-членів додатковою мірою може бути потроєння кількості базових голосів і створення механізму їх розподілу, що забезпечує їх постійне співвідношення до загальної суми.

Таким чином, коригування розміру квот та розподілу голосів держав має стати головним інструментом зміни поточного управління. Крім того, Фонду необхідно уточнити процедурний порядок коригування квот окремих країн при загальних переглядах його капіталу, наприклад, встановити, яка частина його збільшення має здійснюватися пропорційно квотам, а яка відобразить зміну співвідношення сил в світовій економіці. Це дозволило б відмовитися від викликаючих невдоволення низки країн спеціальних переглядів.

3. Удосконалення кредитної політики.

Традиційними формами кредитування МВФ є кредит стенд-бай та для довгострокових потреб – розширене кредитування. На нашу думку, впровадження подібної ініціативи могло надати можливість краще враховувати їх специфічні особливості. Різне посилення нестабільності зажадало збільшення масштабу кредитування Фондом країн-членів для реалізації антикризових програм. З цією метою можна рекомендувати збільшення лімітів, термінів і доступності позик, а також пом'якшення порядку надання ресурсів МВФ.

Ми вважаємо, що полегшення доступу держав-членів до його засобам – один із основних факторів посилення регулюючої функції Фонду для подолання наслідків світового фінансово-економічного кризи. Вдосконалення кредитної політики Фонду з урахуванням уроків світової

кризи можна здійснити, насамперед, по лінії розвитку превентивних форм кредитів для держав зі стабільними економічними показниками.

Перелічені заходи спрямовані не лише на вдосконалення антикризової допомоги, але й на розвиток системи раннього запобігання кризових потрясінь. Проте, побічним ефектом масштабного «резервування» ресурсів по кредитних лініях, що відкриваються, може стати збільшення ризику дефіциту коштів МВФ, що потребує розширення їх джерел. 4. Зміна наглядової та регулюючої функції МВФ. Згідно Статуту Фонд він здійснює нагляд за станом глобальної валютної системи, а також глобального фінансового ринку, економічною та фінансовою політикою країн, які є членами МВФ для виявлення потенційних внутрішніх та зовнішніх ризиків та напрацювання рекомендацій щодо стабілізації економічного розвитку. Вказана функція Міжнародного валютного фонду здійснюється за напрямками, представленими в рисунку 3.1.

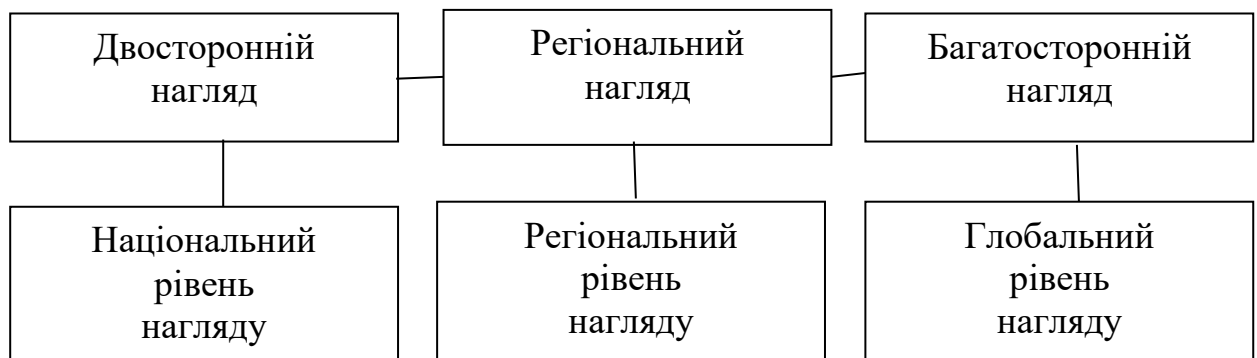

Рис. 3.1. Основні напрямки наглядових функцій МВФ

У результаті аналізу рис 3.1. можна сказати, що Фонд концентрується на розвитку чотирьох напрямків нагляду, а саме: виявлення ризиків та макрофінансових зв'язків, розуміння «багатосторонньої перспективи» (визначення країн у глобальному контексті та аналіз міжнародних економічних взаємозв'язків); оцінку зовнішньої стабільності глобальної валютної системи.

Таким чином, МВФ необхідно проводити об'єктивний та комплексний нагляд за економікою та фінансовим сектором країн - членів, взаємовпливом

їх політик та ризиками у світовій економіці. На нашу думку, удосконалення наглядової функції МВФ необхідно зосередити на наступних напрямках:

- націленість забезпечення фінансової стабільності у вигляді посилення нагляду за фінансовим сектором на національному та міждержавному рівні, підвищення його прозорості;
- моніторинг та оцінка ризиків (системного та ризиків низької ймовірності);
- виявлення взаємозв'язків між економічними секторами та країнами;
- визначення взаємовпливу економічних політик держав членів;
- орієнтація наглядової діяльності на відновлення економічного росту та забезпечення сталого економічного розвитку.

Незважаючи на розширення нагляду МВФ, його регулюючі повноваження залишаються скромними, оскільки можливість його впливу на економічну політику розвинених країн обмежена. У разі прояву потенційних вразливих місць та негативних наслідків їхньої економічної політики це може обмежитися лише переговорами з відповідною державою або багатосторонньою консультацією, а не використанням відповідних санкцій.

На наш погляд, посилення регулюючої функції МВФ можливе у вигляді прийняття нормативів, обов'язкових всім країнам учасників. Залишається невирішеною проблема реформування Фонду по лінії систематизації всіх видів ризиків виникнення та розповсюдження криз на основі нового орієнтиру МВФ на забезпечення економічного зростання та фінансової стабільності. Крім того, важливим заходом у цій галузі розвитку нагляду та регулювання є подальше посилення взаємодії Фонду з іншими міжнародними економічними організаціями.

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1. Аналіз небезпечних і шкідливих чинників на підприємстві

Проблемами, пов'язаними з забезпеченням здорових і безпечних умов праці, займається охорона праці. Охорона праці виявляє і вивчає можливі причини виробничих і нещасних випадків, професійних захворювань, аварій, вибухів, пожеж і розробляє систему заходів і вимог з метою усунення цих причин і створення безпечних і сприятливих для людини умов праці.

Охорона праці - це система законодавчих, соціально-економічних, організаційних, технічних, гігієнічних і лікувально - профілактичних заходів і засобів, які забезпечують безпеку, збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

При розробці способів забезпечення безпечних умов експлуатації машин, апаратів і іншого устаткування охорона праці базується на висновках технічних наук, використовуючи їхні дані в інженерних рішеннях, що дозволяють запобігти нещасні випадки і професійні захворювання.

Необхідність у комплексному, системному підході до вивчення взаємодії працюючої людини з машиною, технікою і навколишнім середовищем гостро проявилася в другій половині ХХ століття, коли в результаті використання складних технічних пристроїв зросли нервово - психічні перевантаження, з'явилися професійні захворювання, зачастили аварії, катастрофи й інші небажані наслідки. Виникла така ситуація, коли досконалі технічні пристрої не давали очікуваного ефекту в зв'язку з тим, що без обліку людських можливостей велося конструювання технічних систем.

Відомі положення про те, що механізація й автоматизація трудових процесів полегшує фізичну тяжкість праці, зараз мають потребу в деякому уточненні. Безумовно, якщо оцінити тяжкість праці тільки за величиною енерговитрат, то працю людини, що обслуговує сучасні машини, складні технічні комплекси, конвеєрні лінії, можна вважати легкою. Але

високомеханізована праця відбувається в умовах обмеженої рухливості, пов'язана із тривалою м'язовою статичною напругою, а це є самою стомлюючою формою м'язової діяльності. Праця людини, що протікає в умовах надмірної нервової напруги, тривалого статичного навантаження з обмеженою рухливістю, приводить до виникнення неврозів, нервово - психічних і серечно - судинних захворювань.

Підвищення технічного рівня виробництва нерозривно зв'язано із широким використанням різних видів електроніки, телебачення, оптичних квантових генераторів, електронно - обчислювальних машин. Усі ці пристрої є джерелами електромагнітних випромінювань, що зараз прийнято називати єдиним терміном - неіонізуючі випромінювання. Коло осіб, які піддаються впливу таких випромінювань, увесь час розширюється.

Швидкий темп змін в умовах праці великого контингенту трудящих приводить, у деяких випадках, до посилення впливу на працюючу людину нових, раніше не відомих чи мало вивчених небезпечних і шкідливих виробничих факторів фізичного, біологічного й особливо психофізіологічного характеру.

У зв'язку з цим необхідно удосконалювати роботи з охорони праці, розвивати науково - дослідницькі і конструкторські роботи в цій області, впроваджувати нові ефективні засоби забезпечення безпеки.

Небезпечним називається виробничий фактор, вплив якого на працюючого у визначених умовах призводить до травми чи іншого раптового різкого погіршення здоров'я. Якщо ж виробничий фактор призводить до захворювання чи зниження працездатності, то його вважають шкідливим.

У залежності від рівня і тривалості впливу шкідливий виробничий фактор може стати небезпечним.

Є класифікація елементів умов праці, що виступають у ролі небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Вони підрозділяються на чотири групи:

- фізичні;

- хімічні;
- біологічні;
- психофізіологічні.

Експлуатація ЕОМ супроводжується утворенням ряду шкідливих і небезпечних виробничих факторів фізичного і психофізіологічного характеру. Працівники, що обслуговують ЕОМ, піддаються під час роботи впливу наступних небезпечних і шкідливих факторів:

- фізичних — підвищення рівня шуму, статичної електрики, електромагнітних випромінювань, підвищена напруженість електричних і магнітних полів, недостатня освітленість робочого місця, підвищена яскравість світла;

- психофізіологічних — фізичні і нервово-психічні перевантаження (розумова перенапруга, монотонність праці, емоційні перевантаження).

Інтенсивність впливу неіонізуючих магнітних полів на обслуговуючий персонал (оператори, програмісти) залежить від потужності джерел випромінювання, режиму роботи, конструктивних особливостей випромінюючих пристроїв, технічного стану устаткування, розташування робочого місця й ефективності захисних заходів. Гранично припустима напруженість електричної складової електромагнітного поля складає 10 В/м, магнітної складової – 0,3 А/м.

Тривалий вплив неіонізуючих електромагнітних випромінювань на організм людини з інтенсивністю, що перевищує гігієнічні нормативи, приводить до функціональних змін з боку нервової, серцево-судинної й інших систем організму.

Проведені американськими ученими дослідження показали, що перемінні електромагнітні поля частотою 60 Гц можуть викликати очні захворювання (зокрема, катаракту), злякисні пухлини, знижують імунітет організму.

У більшості користувачів ЕОМ виникає кістково – м'язовий дискомфорт 93 через статичну напругу м'язів, незручної пози чи часто

повторюваних одноманітних рухах. Імовірність виникнення стійких порушень дуже мала, однак монотонні рухи при роботі на ЕОМ можуть викликати хронічні захворювання.

Таким чином, для обслуговуючого персоналу ЕОМ можна сформулювати наступні рекомендації:

- необхідно дотримувати обмеження при роботі з ПК для осіб, що страждають захворюваннями опорно – рухового апарату, очей, шкіри, а також для вагітних жінок;
- використовувати дисплей з високою дозволяючою здатністю і зручним розміром екрана;
- обов'язково ставити на дисплеї екранні, зокрема поляризаційні фільтри, які у декілька разів знижують стомлюваність очей;
- краще вибирати відеоадаптери з високим дозволом і по можливості з частотою відновлення екранного зображення не менш 75 Гц;
- якщо дозволяють умови, сидіти не ближче 70 см від дисплея;
- стіна за дисплеєм повинна бути освітлена приблизно так само, як і екран;
- не слід розташовувати дисплей безпосередньо під джерелом висвітлення чи впритул з ним;
- загальний час роботи з дисплеєм не повинний перевищувати 50% усього робочого часу оператора;
- при розміщенні в одній кімнаті декількох персональних комп'ютерів відстань від робочого місця кожного оператора до задніх і бічних стінок сусідніх ПК повинна скласти не менш 1,2 м (саме через стінки відбувається найбільше сильне випромінювання від блоків розгортки зображення).

4.2. Розрахунки штучного освітлення в бухгалтерії підприємства

Дуже багато інформації людина одержує через органи зору. Світло робить позитивний вплив на обмін речовин, серцево-судинну систему,

нервово-психічну сферу. Раціональне освітлення сприяє підвищенню продуктивності праці, його безпеки. При недостатньому освітленні і поганій його якості відбувається швидке стомлення зорових аналізаторів, підвищується травматичність. Занадто висока яскравість викликає явище осліплення, порушення функції ока.

Освітленість на робочому місці повинна відповідати характеру зорової роботи: рівномірний розподіл яскравості на робочій поверхні і відсутність різких тіней; розмір освітлення, постійність в часу (відсутність пульсації світлового потоку); оптимальна спрямованість світлового потоку й оптимальний спектральний склад; всі елементи освітлювальних установлень повинні бути довговічні, вибухо-пожежо-електробезпечні. На підставі даних, зробимо розрахунок штучного освітлення у бухгалтерському відділі ПАТ “Сан ІнБев Україна”.

Довжина $A=6\text{м}$, ширина $B=5\text{м}$, Висота $H=3\text{м}$. Висота робочої поверхні $p=1\text{м}$.

Для освітлення використовуються люмінесцентні світильники типу ЛБ зі світловим потоком $СЛ=3500\text{лм}$.

При мінімальним освітленні використовуються лампи розжарювання за нормами $E_{\text{min}}=200\text{лк}$.

Коефіцієнт відображення стелі $r_p=70\%$., стін $r_c=50\%$., робочої поверхні $r_{pp}=10\%$., Напруга мережі -220В.

Розрахунок:

Визначимо відстань від стелі до робочої поверхні:

$$H_0 = H - hp = 3 - 1 = 2\text{м}.$$

Визначимо відстань від стелі до світильника:

$$h_c = 0,2H_0 = 0,2 * 2 = 0,4\text{м}.$$

Висота підвішування світильника над освітленою поверхнею дорівнює:

$$h = H_0 - h_c = 2 - 0,4 = 1,6\text{м}.$$

Висота підвішування світильника над підлогою дорівнює:

$$P_p = h + hp = 1,6 + 1 = 2,6\text{м}.$$

Для досягнення найбільшої рівномірності освітлення приймаємо відношення:

$$L/h=1,5,$$

Тоді відстань між центром світильника дорівнює:

$$L=1,5H_p=1,5*1,6=2,4\text{м.}$$

Визначимо необхідну кількість світильників:

$$N=S/L^2=6*5/2,4^2=5\text{шт.}$$

Приймаємо 5 світильників, та розрахуємо індекс світлового потоку:

$$i=AB/h(A+B)=6*5/1,6(6+5)=1,7$$

При $i=1,7$, $\eta_p=70\%$, $\eta_c=50\%$, $\eta_r=10\%$, для світильників типу ЛБ, коефіцієнт використання світлового потоку дорівнює: $\eta=0,34$

Визначимо світловий потік однієї лампи:

$$\Phi=E_{\text{min}} SK3Z/N_n=200*30*1,1*1,2/5*0,34=4658,8\text{лм.}$$

де, $K_0=1,1$; $KZ=1,2$ для ламп розжарювання.

За знайденим світловим потоком, вибираємо лампу, потужністю 75Вт, що має світловий потік 3500лм, найбільш ближчий до розрахунку.

При цьому, фактична освітленість буде дорівнювати:

$$E_f = E_{\text{min}} * \Phi_l / \Phi_p = 200 * 350 / 4021 = 1050,25\text{лк}$$

Розрахуємо загальну потужність освітлюваної установки :

$$P_3 = P_n N = 75 * 5 = 375\text{ Вт}$$

З вище приведенного розрахунку ми бачимо, що у бухгалтерському відділі потрібно п'ять світильників.

4.3. Техніка безпеки при використанні кондиціонування приміщення

Відповідальність за додержання вимог пожежної безпеки при експлуатації вентиляційних систем (кондиціонерів), їхні технічний стан та справність покладається на головного механіка підприємства або іншу особу, призначену наказом по організації (підприємству).

Вентиляційні установки і кондиціонери, застосовувані на підприємствах, організаціях, повинні відповідати протипожежним вимогам будівельних норм, мати інструкції з експлуатації, що визначають експлуатаційний і протипожежний режим роботи залежно від умов виробництва, строки очищення повітроводів, фільтрів, вогнетримувальних клапанів та інше обладнання, а також порядок дій обслугову при виникненні пожежі або аварій.

Не допускається робота технологічного обладнання у вибухопожежонебезпечних та пожежонебезпечних приміщеннях у разі несправності (відсутності) або за відключених гідрофільтрів, сухих фільтрів, пиловідсмоктувальних, пиловловлювальних та інших пристроїв систем вентиляції. Щоб у вентилятори не потрапляли металеві і тверді речовини, місцеві відсмоктувачі вентиляційних систем, які видаляють пожежо- та вибухонебезпечні речовини, мають бути обладнані захисними сітками і магнітними уловлювачами.

Забороняється прокладати повітроводи, якими переміщуються вибухопожежонебезпечні гази, пари і пил, у підвальних приміщеннях та каналах під підлогою.

Всередині повітроводів і на їхніх стінках забороняється розміщувати газопроводи і трубопроводи з горючими речовинами, кабелі, електропроводку та каналізаційні трубопроводи, а також не допускається перетинання повітроводів з комунікаціями.

Усі металеві повітроводи, трубопроводи, фільтри та інше обладнання витяжних установок, які транспортують горючі та вибухонебезпечні речовини, мають бути заземлені і захищені від статичної електрики.

Вентиляційні камери, циклони, фільтри, повітроводи слід регулярно очищати від горючого пилу, відходів виробництва, жиркових відкладень пожежобезпечними способами. Перевірку та очищення вентиляційного обладнання слід проводити за графіком, затвердженим головним інженером

або іншою посадовою особою. Результати огляду обов'язково заносяться до спеціального журналу.

Витяжні повітроводи, якими транспортуються горючі та вибухонебезпечні речовини (пил, волокна тощо), повинні мати пристрої для очищення (люки, розбірні з'єднання тощо).

Вогнезатримувальні пристрої (заслінки, шибери, клапани), магнітні уловлювачі у вентиляційних повітроводах, пристрої блокування вентиляційних систем з установками пожежної сигналізації та автоматичними установками пожежогасіння, а також автоматичні пристрої відключення вентиляції при пожежі слід перевіряти в установлені керівником підприємства строки (але не рідше одного разу на півроку) і тримати у справному робочому стані.

При експлуатації вентиляційних систем забороняється:

- 1) закривати витяжні канали, отвори і ґрати;
- 2) залишати двері вентиляційних камер відкритими;
- 3) відключати або знімати вогнезатримувальні пристрої;
- 4) випалювати жирові відкладення та інші горючі речовини, що накопичилися у повітропровідних зонтах;
- 5) складати впритул (на відстані менш як 0,5 м) до повітроводів та обладнання горючі матеріали або негорючі матеріали в горючій упаковці;
- 6) видаляти з допомогою однієї системи відсмоктувачів (відкачування) різні гази, пари, пил та інші елементи, які, в разі змішування, можуть спричиняти спалахи, горіння або вибух;
- 7) використовувати припливно-витяжні повітроводи і канали для відведення газів від приладів опалення, газових колонок, кип'ятильників та інших нагрівальних приладів;
- 8) експлуатувати переповнені "циклони". Перед пуском в експлуатацію всі відремонтовані або реконструйовані вентиляційні системи повинні пройти налагодження й випробування, про що складається акт у встановленому порядку.

Зміна регулювання вентиляційних установок, приєднання додаткових насадок і каналів можливі тільки з дозволу особи, відповідальної за експлуатацію вентиляційних установок, при наявності відповідних обґрунтувань.

Вентиляційні установки в цехах з ремонту та обслуговування дорожніх транспортних засобів повинні працювати за затвердженим графіком, складеним з урахуванням часу прибуття, виїзду дорожніх транспортних засобів та руху їх з одного поста на інший. Графік слід вивісити біля пульта управління вентиляційною установкою.

У місцях перетинання протипожежних перешкод повітроводи слід обладнати автоматичними вогнезатримувальними пристроями (заслінками, шиберами, клапанами).

При зміні технологічних процесів, а також при перестановці виробничого обладнання, яке виділяє горючі гази, пари або аерозолі, вентиляційні системи (установки), що діють на даній ділянці (в цеху), слід переобладнати відповідно до нових умов.

Вентиляційні установки, які обслуговують пожежонебезпечні та вибухонебезпечні приміщення, повинні мати пристрої для дистанційного включення або відключення їх при пожежах чи аваріях відповідно до спеціально зазначених в інструкціях (для кожного приміщення) вимог.

У приміщеннях, де розміщені дорожні транспортні засоби для перевезення нафтопродуктів у кількості до 10 автомобілів та загальною місткістю автоцистерн до 30 куб.м, слід передбачати механічну вентиляцію в обсязі триразового повітрообміну за годину зі встановленням резервних вентиляторів, які автоматично вмикаються, якщо зупинились основні.

Припливно-витяжну вентиляцію, розраховану на умови роботи двигунів дорожніх транспортних засобів на бензині або дизельному паливі, слід передбачати у приміщеннях постів технічного обслуговування (далі - ТО) поточного ремонту (далі - ПР), діагностування газобалонних транспортних засобів та регулювальних робіт з ними, з урахуванням постійно

діючої природної вентиляції в обсязі одноразового повітрообміну, а також з урахуванням наявності зворотних клапанів. Застосування для цих приміщень системи припливної вентиляції з рециркулюванням повітря є неприпустимим.

Конструкція і матеріал вентиляторів, регулювальних та інших пристроїв вентиляційних систем для приміщень, у повітрі яких можуть міститись легкозаймисті або вибухонебезпечні речовини (гази, пари, пил), повинні унеможливити іскроутворення. Електродвигуни і вентилятори, що встановлюються у цих приміщеннях, мають бути у вибухозахисному виконанні.

При експлуатації автоматичних вогнезатримувальних пристроїв слід:

- 1) не рідше одного разу на тиждень перевіряти їх загальний технічний стан;
- 2) своєчасно очищати від забруднення горючим пилом чутливі елементи приводу засувки (легкоплавкі замки, легкогорючі вставки, термочутливі елементи та ін.).

Системи витяжної вентиляції приміщень для формувального та акумуляторного відділень (дільниць) і приміщень для регенерації масла не допускається об'єднувати між собою і з системою вентиляції інших приміщень.

Монтаж, підключення, прокладення мереж, влаштування електричного захисту на лініях, які живлять побутові кондиціонери, повинні проводитись відповідно до вимог Інструкції з експлуатації кондиціонерів та ПУЕ.

Лінії живлення до кожного побутового кондиціонера, групи кондиціонерів, слід забезпечувати автономним пристроєм електричного захисту незалежно від наявності захисту на загальній лінії, яка живить групу кондиціонерів. Переріз електропроводів, які живлять поодиночі встановлені побутові кондиціонери, повинен відповідати допустимій щільності струму, яка визначається паспортом на виріб.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведених нами досліджень можемо зробити наступні висновки та пропозиції:

1. Міжнародний валютний фонд було утворено шляхом підписання в грудні 1945 року 29 державами Статуту МВФ. Перші десятиліття діяльності Фонду дозволили країнам значно поліпшити свою економічну політику, в першу чергу зовнішню торгівлю, що стимулювало зростання міжнародної торгівлі товарами і послугами, а також сприяло згладжуванню економічних циклів. Загалом Міжнародний валютний фонд був і залишається квінтесенцією важливого монетарного наріжного каменя міжнародної світової економіки. Він несе відповідальність за чимало найбільш всеосяжних і впливових економічних рішень у світі у 20-му і 21-му століттях.

2. Управління та організаційна структура МВФ формувалась багато років і постійно вдосконалювалась. Станом на сьогодні Виконавча рада МВФ, що складається з 24 членів веде повсякденну діяльність МВФ. Спільно 24 члени Ради представляють усі держави, які членами організації. Великі країни, такі як США та Китай, представлені своїми власними директорами, але більшість країн об'єднані у групи, що представляють чотири або більше країн. Сама Велика група складається з 23 країн. Засідання Ради зазвичай відбуваються кілька разів на тиждень, яка веде свою роботу в основному на основі матеріалів, підготовлених керівництвом та персоналом МВФ.

3. Сучасна діяльність Міжнародного валютного фонду, яка пов'язана із кредитуванням реалізовується шляхом здійснення кількох видів звичайного, спеціального та пільгового фінансування. За методології МВФ ці види фінансування називаються механізмами. Звичайні механізми – це механізми, фінансування яких відбувається за рахунок власних ресурсів МВФ, які зберігаються на Рахунку загальних ресурсів. Спеціальні механізми – механізми, які є створеними для розширення масштабності та вдосконалення структури кредитних операцій Міжнародного валютного

фонду. Вони відрізняються за цілями, умовами і вартістю кредитних ресурсів.

4. З початку пандемії COVID-19 МВФ прийняв безпрецедентні за швидкістю і масштабами заходи у відповідь на загрози для національних економік, використовуючи свій поточний кредитний потенціал у розмірі приблизно 1 трлн доларів США. Ці заходи у відповідь передбачали надання фінансової допомоги країнам з невідкладними або потенційними потребами у фінансуванні платіжного балансу з метою захисту життя людей та їх засобів до існування, особливо найбільш уразливих верств населення. МВФ вжив термінових заходів для надання фінансової допомоги безпрецедентному числу країн, що відчують невідкладні потреби у фінансуванні платіжного балансу внаслідок пандемії. Для задоволення попиту ліміти доступу до екстреного фінансування та механізми кредитування МВФ були тимчасово збільшено до кінця 2021 року. Загалом з початку кризи було схвалено кредити для 86 країн на суму понад 110 млрд доларів США, у зв'язку з чим загальний обсяг зобов'язань МВФ щодо надання кредитів збільшився до більш ніж 285 млрд. доларів США.

5. Основними напрямками діяльності Фонду були і є економічний нагляд, кредитування та розвиток потенціалу, а головна мета полягає у збереженні стабільності міжнародної валютної системи – системи обмінних курсів і міжнародних платежів, які дозволяють країнам здійснювати обіг товарів та послуг. Це є вкрай необхідним для забезпечення сталого економічного росту країн, які є членами МВФ та підвищення рівня життя їх населення.

6. Список найбільших позичальників МВФ доводить той факт, що ця організація надає кредити країнам, які зазнають фінансових кризи та інші економічні проблеми. МВФ надає кредити поступово протягом певного періоду часу. Міжнародний валютний фонд постійно надає кредити як позики з нульовою або мінімальною процентною ставкою для країн, що

розвиваються, з низьким рівнем доходів, або й іншим країнам, які потребують фінансового ресурсу для стабілізації економік.

7. Велика кількість країн стикається з негативними наслідками впливу програм на економіки. Це говорить як про недосконалість програм, так і про низькій якості прийнятих політиками рішень. Тому, для того щоб програма МВФ принесла позитивні результати, необхідно розглядати співвідношення позитивних та негативних впливів програми на економіку, ретельно дослідивши програму з різних боків. В такому у разі ймовірність нанесення програмою шкоди буде мінімальною, відповідно не буде державних криз, а темпи економічного зростання якісно зростуть.

8. Питання реформування МВФ в умовах пандемічної кризи та посткризового розвитку, стоїть досить гостро та певні кроки у цьому напрямку здійснюються. Однак при подальшому реформуванні доцільно враховувати історичний досвід при проведенні валютних реформ, складність та тривалість процедури узгодження питань, пов'язаних із суверенітетом та різними інтересами країн світової спільноти.

9. Посилення регулюючої функції МВФ можливе у вигляді прийняття нормативів, обов'язкових всім країнам учасників. Залишається невирішеною проблема реформування Фонду по лінії систематизації всіх видів ризиків виникнення та розповсюдження криз на основі нового орієнтиру МВФ на забезпечення економічного зростання та фінансової стабільності. Крім того, важливим заходом у цій галузі розвитку нагляду та регулювання є подальше посилення взаємодії Фонду з іншими міжнародними економічними організаціями.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Антоненко І.М. Співробітництво України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями – шлях до стабільності та розвитку в період кризи. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2009_13/Antonenko.pdf.
2. Виноградов, В. МВФ: функции, цели и принципы / В. Виноградов - М.: Лаборатория книги, 2014 - 54 с.
3. Кабанов В.Г. Діяльність міжнародних фінансових організацій на вітчизняному ринку фінансового капіталу. Фінанси України. 2009. № 9. С. 98–107.
4. Макуха С.М. Міжнародні господарські зв'язки країн із перехідною економікою в умовах глобалізації. Харків : Легас, 2005. 304 с.
5. Міжнародні економічні відносини: Сучасні міжнародні економічні відносини / А.С. Філіпенко, С.Я. Боринець, В.А. Вергун. – К., 2009. – 255 с.
6. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <https://www.imf.org/>
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. веб. сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/mvf>.
8. Офіційний сайт Національного банку України. веб. сайт. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/rishennyia-oblikova-stavka-2020-03-12>.
9. Рейнхарт, Кармен М. і Крістоф Требеш. 2016. "Міжнародний валютний фонд: 70 років переосмислення." *Журнал економічних перспектив*, 30 (1): 3-28.
10. Committee on IMF governance reform. Final Report. March 24, 2019, <http://www.imf.org/external/np/omd/2009/govref/032409.pdf>
11. Сайт про фінанси та інвестиції «МінФін». веб. сайт. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2019/02/06/36637373/>.

12. Салтинський В.В. Особливості організації кредитування національних економік Міжнародним валютним фондом / Салтинський В.В. // Фінанси України. – 2015. – № 32. – С. 65–67.

13. Салтинський В.В. Особливості організації кредитування національних економік Міжнародним валютним фондом. Фінанси України. 2009. № 2. С. 60–65.

14. Специальные права заимствования (СПЗ) Международный Валютный Фонд, Информационная справка, Департамент внешних связей МВФ, 2019, <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/rus/sdrr.pdf>

15. Філіпенко А.В. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності : монографія. Київ : Знання, 2004. 303 с.

16. Фурман І.В., Підгірняк А.О., Паламар Я.С. Міжнародний валютний фонд в контексті співпраці з Україною: сучасний стан, ризики, перспективи. Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. 2013. № 4(81). С. 275–285.

17. Циганкова Т.М., Гордєєва Т.Ф. Міжнародні організації. Київ : КНЕУ, 2004. 343 с.

18. Цилінська Я.В. Аналіз співробітництва України з МВФ. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9247/1/IstoriiaspivrobitnytstvaUkrainytaMVF>.

19. Шугуров М.В. Реформирование Международного валютного фонда в XXI веке: основные направления и приоритеты. Современное право. 2014. № 1. С. 129-137. 21.

20. Яковлева М.А. Особенности финансово-правового статуса глобальных международных финансовых организаций (на примере МВФ). Вестник Московского университета. Серия 26: Государственный аудит. 2016. № 2. С. 95-100.

21. Adamczyk E., Od „gold standard” do płynnych kursów walutowych – przemiany w międzynarodowym systemie walutowym, [w:] E. Okoń-Horodyńska

(red.), Człowiek i społeczeństwo w obliczu globalizacji, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2007.

22. Annual Report of the Executive Board [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/index.htm>.

23. Babb S., Kentikelenis A. International Financial Institutions as Agents of Neoliberalism. The SAGE Handbook of Neoliberalism / ed. by D. Cahill, M. Cooper, M. Konings. 2018. P. 16–27.

24. Blustein, P. 2012. “Off Balance: The Travails of Institutions That Govern the Global Financial System.” The Centre for International Governance Innovation.

25. Boorman J., An Agenda for Reform of the International Monetary Fund (IMF), “Dialogue on Globalization, Occasional Papers”, New York 2008.

26. Bordo M., The Past and Future of IMF Reform: A Proposal, [w:] Building an International Monetary and Financial System for the 21st Century: Agenda for Reform, Reinventing Bretton Woods Committee, New York 2009.

27. Brooke, M., Mendes, R., Pienkowski, A. and Santor, E. 2013. “Sovereign Default and State-Contingent Debt.” Bank of Canada Working Paper No. 2013-3.

28. Bryant R.C., Reform of Quota and Voting Shares in the International Monetary Fund: “Nothing” is Temporarily Preferable to an Inadequate “Something”, January 2008.

29. Faeh T., Grande G., Ho C., King M.R., Levy A., Panetta F., Signoretti F.M., Taboga M., Zaghini A., An Assessment of Financial Sector Rescue Programmes, Bank of Italy Occasional Paper No. 47. 2009, <http://ssrn.com/abstract=1605182> lub <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1605182>

30. Hodson D. The IMF as a de facto institution of the EU: A multiple supervisor approach. URL: <http://eprints.bbk.ac.uk/10840/1/DH%20RIPE%20pre-print%20%282%29.pdf>.

31. International Monetary Fund [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/>.

32. Papi L., Presbitero A., Zazzaro A. IMF Lending and Banking Crises. IMF Working Paper. 2015. № 15/19.
33. Tak wybiorą szefa MFW, <http://www.tvn24.pl/biznes-gospodarka,6/tak-wybiora-szefa-mfw,171773.html>
34. Technical Assistance, Factsheet, IMF, Washington, 2012, <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/pdf/tech.pdf>
35. The IMF's Role in Helping Protect the Most Vulnerable in the Global Crisis, Factsheet, IMF, External Relations Department, Washington, <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/protect.htm>
36. The IMF's Role in Helping Protect the Most Vulnerable in the Global Crisis, Factsheet, IMF, Washington, <http://www.imf.org/external/np>
37. Ukraine: Financial Position in the Fund as of March 31, 2021, IMF, Data and Statistics, <http://www.imf.org/external/np>
38. Umowa o utworzeniu Międzynarodowego Funduszu Walutowego, zawarta dnia 22 lipca 1944 r., Dz.U. z 1948 nr 40 poz. 290.
39. World Economic Outlook Financial Turbulence and the World Economy. A Survey by the Staff of the International Monetary Fund. October 2020., <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/weo1098/index.htm>
40. World Economic Outlook Reports [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=29>.